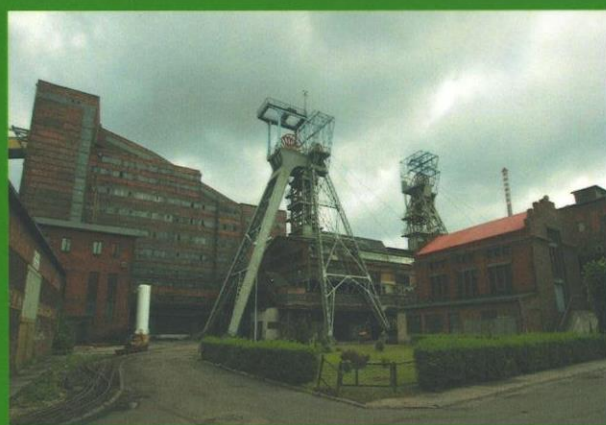
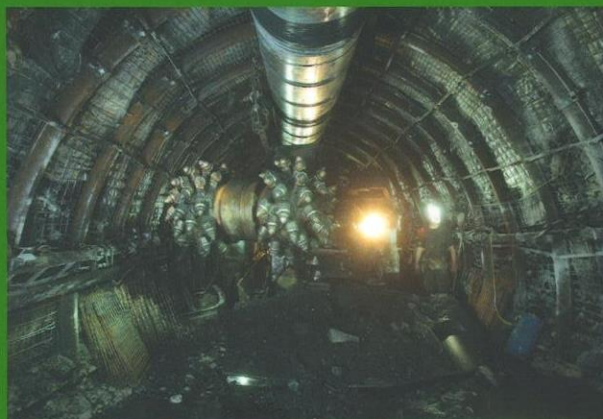

Sprawozdanie z działalności urzędów górnich w 2017 roku

Wyższy Urząd Górniczy

Wyższy Urząd Górniczy

Sprawozdanie
z działalności
urzędów górniczych
w 2017 roku

Wyższy Urząd Górniczy

ul. Poniatowskiego 31

40-055 Katowice

tel.: 32 736 17 00

faks: 32 251 48 84

e-mail: wug@wug.gov.pl

www.wug.gov.pl

www.wug.bip.info.pl

© Copyright by Wyższy Urząd Górniczy, Katowice 2018

Spis treści

Przedmowa Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego	5
I. Podstawa prawna działalności i zadania urzędów górniczych	7
II. Zakres podmiotowy nadzoru i kontroli	9
1. Realizacja celów i zadań operacyjnych urzędów górniczych w roku 2017	10
2. Działalność podstawowa urzędów górniczych	11
2.1. Zatwierdzanie planów ruchu zakładów górniczych	11
2.2. Dopuszczanie i kontrola wyrobów stosowanych w zakładach górniczych	12
2.3. Wydawanie pozwoleń i zezwoleń	13
2.4. Badanie prawidłowości rozwiązań stosowanych w górnictwie lub przewidzianych do stosowania przez przedsiębiorcę	14
2.5. Gospodarka złożem, zagospodarowanie przestrzenne i ochrona środowiska	15
2.6. Stwierdzanie i uznawanie kwalifikacji oraz nadawanie uprawnień	19
2.7. Przejmowanie oraz udostępnianie dokumentacji mierniczo-geologicznej zlikwidowanych zakładów górniczych	21
2.8. Działalność kontrolna urzędów górniczych i badania powypadkowe	24
2.9. Stwierdzone nieprawidłowości i zatrzymane roboty	27
2.10. Działalność represyjna	29
2.11. Działalność komisji powołanych przez Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego	32
2.12. Nadzór nad szkoleniami w górnictwie	35
2.13. Inspirowanie i wspomaganie badań naukowych w górnictwie	35
2.14. Stosowanie przez nadzór górniczy przyrządów pomiarowych	36
2.15. Działalność związana z ustalaniem opłaty podwyższonej w związku z prowadzeniem nielegalnej eksploatacji	37
3. Działalność kontrolna Wyższego Urzędu Górniczego w jednostkach podległych oraz kontrola wewnętrzna	40

4. Rozpatrywanie skarg i wniosków	40
5. Reprezentowanie Skarbu Państwa w sprawach z tytułu szkód wywołanych ruchem zakładu górniczego	41
6. Działalność legislacyjna	42
7. Współpraca z instytucjami publicznymi i przedsiębiorstwami	42
8. Współpraca z zagranicą	43
9. Działalność informacyjna i wydawnicza	45
10. Zatrudnienie i budżet	46
11. Mapy własności miejscowych OUG w Polsce	48

Przedmowa Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego

Szanowni Państwo,

Za nami jubileuszowy, 95. rok funkcjonowania nadzoru górniczego w naszym kraju. Było to niewątpliwie 12 miesięcy trudnych i wymagających kreatywnego podejścia do wielu wyzwań i obowiązków zawodowych.

Misja WUG to poprawa bezpieczeństwa i ochrony zdrowia górników, optymalizacja zagospodarowania złóż kopalin oraz ograniczanie uciążliwości oddziaływania górnictwa na ludzi i środowisko. Realizując te założenia, działamy w wielu obszarach, co wymaga od nas szerokiego spojrzenia, wiedzy, zaangażowania i umiejętności dostosowania się do szybkich zmian w otoczeniu. W 2017 roku nadzorowaliśmy ponad 11 tys. różnorodnych podmiotów, w tym ponad 7 tys. zakładów górniczych oraz ponad 4 tys. firm wykonujących roboty geologiczne i jednostek świadczących usługi dla górnictwa. Mamy świadomość, że nasze działania w zakresie nadzoru i kontroli bywają dotkliwe. Są jednak konieczne, a długofalowo - przyczyniają się do poprawy stanu bezpieczeństwa w polskim górnictwie, czyli tego, na czym nam wszystkim zależy najbardziej.

Zagrożenia naturalne, a przede wszystkim: metanowe, tąpnięciami oraz wybuchem pyłu węglowego, a także techniczne, w dalszym ciągu należą do najniebezpieczniejszych zjawisk w górnictwie. Wielokrotnie podkreślaliśmy, że niekorzystnym zdarzeniem należy przede wszystkim zapobiegać. Dlatego też, kontynuowaliśmy naszą działalność prewencyjną. Wspierając przedsiębiorców, w roku 2017 pracownicy WUG i okręgowych urzędów górniczych zorganizowali około 70 spotkań szkoleniowych dla przedstawicieli górniczych załóg. Będziemy takie działania kontynuować. Poprzez przygotowywane przez WUG, bezpłatne seminaria, szkolenia, filmy, broszury i ulotki próbowaliśmy zmieniać nastawienie górników do przepisów bhp i rozbudziliśmy w nich poczucie odpowiedzialności za życie własne i ich kolegów z kopalń. Twierdzimy bowiem, że każdy błąd pod ziemią może prowadzić do ludzkich tragedii i wielomilionowych strat zakładów wydobywających kopaliny. Oprócz nieprawidłowości, w działalności zakładów górniczych dostrzegaliśmy również dobre praktyki bhp i profilaktyki zagrożeń. Upopowszechnialiśmy je, promując tym samym szeroko rozumianą kulturę bezpieczeństwa pracy.

Wbrew obiegowej opinii, w górnictwie dochodzi do mniejszej liczby wypadków niż np. w przetwórstwie przemysłowym, budownictwie, czy transporcie. Wzrost bezpieczeństwa pracy w branży wydobywczej jest zauważalny. Nie powinniśmy jednak spoczywać na laurach. Nie ulega wątpliwości, że w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy czeka nas jeszcze wiele do zrobienia, bo każdy wypadek, to o ten jeden wypadek za dużo.

Żeby utrzymać malejący trend wypadkowości zachęcaliśmy przedsiębiorców górniczych do wykazania się osiągnięciami na polu bezpieczeństwa pracy. Organizowaliśmy i wspieraliśmy liczne konkursy, w których doceniano liderów górniczego bezpieczeństwa, a także konkursy dla oddziałów wydobywczych, dla całych kopalń, dla młodych adeptów górnictwa, a także dla dziennikarzy, którzy poprzez swoją publicystykę przyczyniają się do podnoszenia kultury bezpieczeństwa górniczych załóg.

Ściśle współpracowaliśmy z Fundacją „Bezpieczne Górnictwo im. prof. W. Cybulskiego”, która od 20 lat wnosi nieoceniony wkład w działania kształtujące społeczny wizerunek przemysłu wydobywczego, promuje bezpieczeństwo pracy, innowacje techniczne i organizacyjne. Cieszy nas, że w trudnych dla przemysłu wydobywczego latach nie maleje grupa jej członków-fundatorów, składająca się przede wszystkim z firm wydobywających kopaliny oraz innych przedsiębiorstw związanych z górnictwem.

W swojej pracy współdziałaliśmy z licznymi instytucjami rządowymi, samorządowymi, a także ośrodkami naukowymi i uczelniami wyższymi. Włączaliśmy się w pozyskanie akceptacji społecznej dla górnictwa. Dostrzegamy bowiem, że nasza aktywność w tym zakresie jest konieczna dla należytego wypełniania warunków określonych w koncesjach, zapewnienia bezpieczeństwa powszechnego, ochrony środowiska oraz zabezpieczenia obiektów budowlanych.

Współdziałanie nadzoru górniczego z samorządami terytorialnymi przybierało różne formy organizacyjne. W 2017 roku dyrektorzy okręgowych urzędów górniczych działali w ramach 18 zespołów porozumiewawczych ds. oceny i koordynacji eksploatacji górniczej. Stanowią one platformę współpracy nadzoru górniczego z samorządami i przedsiębiorstwami. Ich zadaniem jest zapobieganie potencjalnym konfliktom poprzez wypracowywanie kompromisowych uzgodnień dotyczących planowanych eksploatacji i zakresu usuwania szkód.

Wspieraliśmy samorzady terytorialne pracą badawczą dotyczącą oceny oraz prewencji zagrożeń ze strony wyrobisk zlikwidowanych podziemnych zakładach górniczych, które mają połączenie z powierzchnią. Ich inwentaryzacja jest realizowana od 2010 r. z inicjatywy WUG, przy finansowym wsparciu Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Do dyspozycji władz lokalnych i potencjalnych inwestorów powstała dokumentacja 919 wyrobisk na Dolnym Śląsku oraz 686 w Zagłębiu Dąbrowskim zdeponowana w naszym Archiwum Dokumentacji Mierniczo-Geologicznej. W roku 2017 realizowaliśmy kolejny etap tej pracy - inwentaryzację wyrobisk zlikwidowanych kopalń węgla kamiennego na terenach Górnośląskiego Zagłębia Węglowego. W kolejnych latach takimi badaniami objęte zostanie także dawne górnictwo rud metali kolorowych.

Działalność górnicza nie zawsze prowadzona jest legalnie, a z naszej wiedzy wynika, że skala tego zjawiska jest bardzo duża. Działalność taka, prowadzona częstokroć bez poszanowania dla bezpieczeństwa ogólnego i środowiska, generuje straty dla Skarbu Państwa oraz stwarza nieuczciwą konkurencję. Od kilku lat zadaniem organów nadzoru górniczego jest ustalanie opłat podwyższonych za wydobywanie kopalin bez koncesji, a w związku z tym ustalanie wielkości wydobywania oraz sprawców nielegalnej eksploatacji. W roku 2017, osobom odpowiedzialnym za nielegalną eksploatację ustaliliśmy opłaty podwyższone w wysokości ponad 28 mln złotych.

W minionym roku dużo wysiłków włożyliśmy we wdrażanie wyników projektu badawczego, pt.: „Poprawa bezpieczeństwa pracy w kopalniach”, który jest realizowany z naszej inicjatywy od 2010 roku, pod auspicjami Narodowego Centrum Badań i Rozwoju. 12 tematów badawczych tego projektu jest realizacją wniosków Komisji badających przyczyny katastrof w kopalniach węgla kamiennego, szczególnie tych zaistniałych w wyniku zapalenia i wybuchu metanu.

W roku 2018 rok czeka nas sporo pracy z zakresu legislacji. Chcemy brać udział w aktualizacji przepisów pod kątem zmieniającej się sytuacji w górnictwie. Nie rezygnujemy także z wyznaczania rejonów szczególnego nadzoru w kopalniach i na powierzchni. Mamy pełną świadomość wyzwań, jakie czekają nadzór górniczy w kolejnym roku naszej pracy.

Prezes Wyższego Urzędu Górniczego

Adam Mirek

I. Podstawa prawna działalności i zadania urzędów górniczych

Zadania nadzoru górniczego w 2017 r. były wykonywane przez Wyższy Urząd Górniczy z siedzibą w Katowicach (dalej: WUG), Specjalistyczny Urząd Górniczy z siedzibą w Katowicach (dalej: SUG), którego właściwość miejscowa obejmuje cały kraj, oraz 11 okręgowych urzędów górniczych (dalej: OUG), tj.:

- Okręgowy Urząd Górniczy w Gdańsku;
- Okręgowy Urząd Górniczy w Gliwicach;
- Okręgowy Urząd Górniczy w Katowicach;
- Okręgowy Urząd Górniczy w Kielcach;
- Okręgowy Urząd Górniczy w Krakowie;
- Okręgowy Urząd Górniczy w Krośnie;
- Okręgowy Urząd Górniczy w Lublinie;
- Okręgowy Urząd Górniczy w Poznaniu;
- Okręgowy Urząd Górniczy w Rybniku;
- Okręgowy Urząd Górniczy w Warszawie;
- Okręgowy Urząd Górniczy we Wrocławiu.

(Mapy właściwości miejscowych OUG w Polsce publikujemy na stronie 48).

Urzędy górnicze zapewniają realizację zadań organów nadzoru górniczego określonych przepisami ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. – Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. z 2017 r. poz. 2126) oraz innymi przepisami.

Organy nadzoru górniczego sprawują nadzór i kontrolę nad ruchem zakładów górniczych, w szczególności w zakresie:

- bezpieczeństwa i higieny pracy;
- bezpieczeństwa pożarowego;
- ratownictwa górniczego;
- gospodarki złożami kopalin w procesie ich wydobywania;
- ochrony środowiska i gospodarki złożem, w tym według kryterium wykonywania przez przedsiębiorców obowiązków określonych w odrębnych przepisach lub na ich podstawie;
- zapobiegania szkodom;
- budowy i likwidacji zakładu górniczego, w tym rekultywacji gruntów po działalności górniczej.

Ponadto sprawują nadzór i kontrolę nad:

- podmiotami zawodowo trudniącymi się ratownictwem górniczym, w zakresie przestrzegania przez nie przepisów dotyczących ratownictwa górniczego;
- podmiotami wykonującymi w zakresie swej działalności zawodowej czynności powierzone im w ruchu zakładu górniczego;
- wykonywaniem robót geologicznych, o których mowa w art. 86 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. – Prawo geologiczne i górnicze (dalej: Pgg);
- szkoleniem osób wykonujących czynności w ruchu zakładu górniczego lub wykonujących roboty geologiczne, o których mowa w art. 86 Pgg;
- podmiotami prowadzącymi działalność określoną w art. 2 ust. 1 Pgg.

Prezes WUG jest centralnym organem administracji rządowej, działającym pod nadzorem ministra właściwego do spraw energii, właściwym w sprawach nadzoru górniczego, który w szczególności:

- jest organem wyższego stopnia w rozumieniu Kodeksu postępowania administracyjnego w stosunku do dyrektorów OUG oraz dyrektora SUG, a także sprawuje nadzór nad ich działalnością;
- powołuje, w drodze zarządzenia, komisje do opiniowania stanu bezpieczeństwa powszechnego, związanego z ruchem zakładów górniczych, stanu bezpieczeństwa pracy w górnictwie oraz stanu rozpoznania i zwalczania zagrożeń w zakładach górniczych, a także może powoływać inne stałe lub doraźne kolegiałne organy doradcze i opiniodawcze, określając ich nazwę, skład, zakres zadań, tryb pracy oraz sposób obsługi;
- gromadzi i archiwizuje dokumentację mierniczo-geologiczną zlikwidowanych zakładów górniczych oraz udostępnia ją, na zasadach i w sposób określony w przepisach o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie;

- jest wyspecjalizowanym organem kontroli wyrobów wprowadzonych do obrotu w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. o systemie oceny zgodności (Dz. U. z 2017 r. poz. 1226), w odniesieniu do wyrobów przeznaczonych do stosowania w ruchu zakładu górniczego;
- jest organem nadzoru rynku w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 13 kwietnia 2016 r. o systemach oceny zgodności i nadzoru rynku (Dz. U. z 2017 r. poz. 1398) w odniesieniu do wyrobów przeznaczonych do stosowania w ruchu zakładu górniczego;
- prowadzi działalność promocyjną i informacyjną w zakresie związanym z zadaniami organów nadzoru górniczego;
- inicjuje prace naukowo-badawcze oraz inicjuje i podejmuje przedsięwzięcia w zakresie poprawy bezpieczeństwa pracy i ochrony zdrowia w górnictwie, wdrażania postępu technicznego w dziedzinie górnictwa, racjonalnej gospodarki złożami kopalin oraz ograniczania uciążliwości oddziaływania górnictwa na ludzi i środowisko;
- ustala kierunki i wytyczne działania urzędów górniczych, a także może wydawać dyrektorom OUG oraz dyrektorowi SUG polecenia dotyczące podjęcia określonych czynności oraz żądać od nich informacji będących w ich posiadaniu;
- dokonuje kompleksowego sprawdzenia i oceny stanu bezpieczeństwa powszechnego związanego z ruchem zakładów górniczych, stanu bezpieczeństwa pracy w górnictwie, stanu rozpoznania i zwalczania zagrożeń w zakładach górniczych, stanu ratownictwa górniczego oraz innych zagadnień związanych z prowadzeniem ruchu zakładów górniczych, a także przedkłada właściwym organom informacje, opinie i wnioski w tej dziedzinie;
- sporządza roczne sprawozdania z działalności urzędów górniczych;
- wykonuje zadania z zakresu bezpieczeństwa działalności polegającej na poszukiwaniu, rozpoznawaniu lub wydobywaniu węglowodorów ze złóż w granicach obszarów morskich Rzeczypospolitej Polskiej.

Prezes WUG wydaje decyzje m.in. w sprawach:

- nadawania uprawnień rzeczoznawcy do spraw ruchu zakładu górniczego;
- dopuszczania niektórych wyrobów do stosowania w zakładach górniczych;
- zgody na odstąpienie przez przedsiębiorcę od wymagań przewidzianych w niektórych przepisach prawa geologicznego i górniczego;
- zakazu wykonywania niektórych czynności w ruchu zakładu górniczego albo zakładu;
- nakładania kar pieniężnych, w szczególności na przedsiębiorców albo kierowników ruchu zakładu górniczego.

Dyrektorzy właściwych urzędów górniczych, mocą decyzji, m.in.:

- zatwierdzają plany ruchu zakładów górniczych oraz zakładów;
- wydają pozwolenia na oddanie do ruchu w zakładzie górniczym: podstawowych obiektów, maszyn i urządzeń, obiektów podziemnego zakładu górniczego stanowiących ściany prowadzone w warunkach specjalnych oraz obiektów podziemnego zakładu górniczego stanowiących oddziały eksploatujące partie złóż rud miedzi w warunkach specjalnych, określonych w niektórych przepisach prawa geologicznego i górniczego;
- wydają pozwolenia na nabywanie, przechowywanie, używanie materiałów wybuchowych przeznaczonych do użytku cywilnego lub wytwarzanie materiałów wybuchowych metodą in situ, dla przedsiębiorców wykonujących działalność gospodarczą w zakresie określonym w Pgg oraz przedsiębiorców wykonujących roboty strzałowe powierzone im w ruchu zakładu górniczego albo zakładu;
- wydają pozwolenia na przechowywanie lub używanie sprzętu strzałowego w ruchu zakładu górniczego;
- ustalają opłatę podwyższoną za działalność w zakresie poszukiwania lub rozpoznawania złóż kopalin oraz wydobywania kopalin ze złóż wykonywaną bez wymaganej koncesji oraz bez zatwierdzonego albo podlegającego zgłoszeniu projektu robót geologicznych.

W celu zapewnienia wykwalifikowanej kadry dla prowadzenia ruchu zakładów górniczych oraz zakładów, organy nadzoru górniczego stwierdzają niektóre kwalifikacje osób kierownictwa i dozoru ruchu zakładów górniczych oraz zakładów, mierniczych górniczych oraz geologów górniczych, geofizyków górniczych w podziemnych zakładach górniczych, a także niektórych osób wykonujących czynności kierownictwa w podmiotach zawodowo trudniących się ratownictwem górniczym.

II. Zakres podmiotowy nadzoru i kontroli

Według stanu na 31 grudnia 2017 r., nadzorem i kontrolą urzędów górniczych objętych było 7 533 zakładów górniczych, tj.:

- 41 podziemnych zakładów górniczych, w tym:
 - 21 kopalń wydobywających węgiel kamienny, prowadzących działalność na 32 ruchach,
 - 12 kopalń węgla kamiennego w likwidacji (w strukturach Spółki Restrukturyzacji Kopalń S.A.),
 - 1 kopalnia węgla kamiennego w budowie,
 - 3 kopalnie rud miedzi,
 - 1 kopalnia rud cynku i ołowiu,
 - 1 kopalnia soli,
 - 1 kopalnia gipsu i anhydrytu,
 - 1 podziemny zakład górniczy wydobywający solankę do celów leczniczych;
- 7 399 odkrywkowych zakładów górniczych, w tym:
 - 16 zakładów eksploatujących złoża kopalin objętych własnością górniczą (wśród nich 11 kopalń węgla brunatnego i 2 kopalnie gipsu),
 - 7 383 zakładów eksploatujących złoża kopalin objętych prawem własności nieruchomości gruntowej;
- 93 otworowe zakłady górnicze, tj.:
 - 9 zakładów górniczych wydobywających ropę naftową i gaz ziemny, w tym 2 zakłady górnicze wydobywające kopaliny na obszarach morskich Rzeczypospolitej Polskiej, 2 zakłady górnicze funkcjonujące jako Oddziały PGNiG S.A., tj. Oddział w Sanoku i Oddział w Zielonej Górze (obejmujące łącznie 54 kopalnie ropy naftowej lub gazu ziemnego oraz 7 podziemnych magazynów gazu ziemnego, w tym 2 - funkcjonujące poza krajowym systemem gazowniczym, w strukturze Oddziału w Zielonej Górze - podziemne magazyny gazu ziemnego zaazotowanego), oraz 5 zakładów górniczych funkcjonujących w strukturach innych podmiotów,
 - 2 zakłady górnicze soli, w tym 1 w likwidacji (w zakładzie górniczym IKS „Solino” funkcjonują 2 kopalnie: KSiPMRiP „Góra” oraz KS „Mogilno”),
 - 1 kopalnia siarki,
 - 75 zakładów górniczych wydobywających wody lecznicze, termalne i solanki,
 - 3 zakłady górnicze eksploatujące metan z pokładów węgla,
 - 2 kawernowe podziemne magazyny gazu (KPMG Mogilno oraz KPMG Kosakowo w rozbudowie),
 - 1 podziemne składowisko odpadów w likwidacji („Otyń”).

Nadzorem i kontrolą było objętych również:

- 22 zakłady prowadzące działalność określoną w art. 2 ust. 1 Pgg, w tym Centralny Zakład Odwadniania Kopalń;
- 192 zakłady wykonujące roboty geologiczne, o których mowa w art. 86 Pgg.

Ponadto nadzorowano ponad 4000 oddziałów podmiotów usługowych, wykonujących w zakresie swej działalności zawodowej czynności powierzone im w ruchu zakładów górniczych, zatrudniających ogółem 48 613 pracowników (liczba oddziałów podmiotów usługowych ma charakter szacunkowy ze względu na powtarzalność realizowanych usług w ramach kilku zakładów). Nadzorem i kontrolą urzędów górniczych objęte były również jednostki organizacyjne trudniące się szkoleniem osób wykonujących czynności w ruchu zakładu górniczego albo zakładu oraz 3 podmioty zawodowo trudniące się ratownictwem górniczym.

We wszystkich nadzorowanych zakładach i podmiotach było zatrudnionych 177 592 pracowników, z czego 102 813 pracowników w kopalniach węgla kamiennego.

1. Realizacja celów i zadań operacyjnych urzędów górniczych w roku 2017

Nadzór górniczy w Polsce pracuje na podstawie kilkuletniego, całościowego perspektywicznego planu działania - strategii. Rok 2017 był ostatnim rokiem, w którym realizowano „Strategię działania urzędów górniczych na lata 2015 - 2018”. Dokument ten został zastąpiony przez „Strategię działania urzędów górniczych na lata 2018 - 2020”. Sformułowane w dotychczasowej Strategii cele dotyczyły, zasadniczo, podniesienia poziomu bezpieczeństwa w polskich kopalniach, a także zwiększenia sprawności działania nadzoru górniczego. Były to:

1. Zwiększanie skuteczności działalności kontrolnej nadzoru górniczego w celu spadku liczby wypadków w górnictwie.
2. Dążenie do ograniczenia czynników powodujących katastrofy górnicze.
3. Ograniczanie czynników szkodliwych i uciążliwych występujących w środowisku pracy.
4. Utrzymanie sprawności służb ratownictwa górniczego.
5. Podniesienie skuteczności postępowań prowadzonych przez organy nadzoru górniczego w odniesieniu do działalności górniczej wykonywanej bez wymaganej koncesji.
6. Zwiększenie efektywności nadzoru nad oddziaływaniem górnictwa na środowisko.
7. Zapewnienie bezpieczeństwa przy wdrażaniu nowych technologii w górnictwie.
8. Pogłębianie dialogu społecznego w górnictwie.

Cele długoterminowe, sformułowane w Strategii, zostały uszczegółowione w „Planie operacyjnym urzędów górniczych na rok 2017”. Przełożenie Strategii na wskaźniki zostało dokonane za pomocą metody strategicznej karty wyników, pozwalającej mierzyć i kontrolować efekty działań strategicznych. Do celów przyporządkowano mierniki wykonania, pozwalające na precyzyjne określenie, w jakim stopniu dany cel został osiągnięty.

Zadania na rok 2017 ujęto w czterech perspektywach, łączących różnorodne aspekty działalności urzędów górniczych:

- perspektywie klienta jako podmiotu, na którego rzecz jest realizowana misja WUG;
- perspektywie procesów wewnętrznych, jakie muszą być wdrożone i zrealizowane dla wypełnienia celów strategicznych;
- perspektywie procesów finansowych, jakie obejmują planowanie i alokację środków finansowych w budżecie zadaniowym;
- perspektywie doskonalenia i rozwoju, ujmującej zadania poprzez pryzmat kapitału ludzkiego, informacyjnego i organizacyjnego instytucji.

„Plan operacyjny urzędów górniczych na rok 2017” był podstawą do sporządzenia rocznych planów pracy komórek organizacyjnych i samodzielnych wydziałów WUG oraz rocznych planów pracy OUG i SUG. W planach tych określono konkretne czynności do wykonania, tak aby zrealizować adekwatne zadania operacyjne. Uwzględniono w nich również zadania własne komórek, wydziałów i urzędów, wykraczające poza plan operacyjny, mające charakter uzupełniający.

W „Planie operacyjnym urzędów górniczych na rok 2017” przewidziano do realizacji 36 zadań operacyjnych. Stopień realizacji celów w 2017 r. był mierzony za pomocą 31 mierników.

W skali całego nadzoru górniczego zdecydowana większość mierników ujętych w „Planie operacyjnym urzędów górniczych na rok 2017” osiągnęła zakładane progi satysfakcji. Powiodła się również realizacja większości zaplanowanych zadań. Pracownicy inspekcyjno-techniczni urzędów górniczych wykonali planowaną liczbę roboczodniówek kontrolnych, a miernik przyrównujący tę wartość do liczby pracowników zatrudnionych w ruchu podmiotów objętych nadzorem urzędów górniczych zbliżył się do zakładanej wartości 12%. Część progów satysfakcji została, podobnie jak w poprzednich latach, przekroczona. Wykonano, m.in., więcej niż zaplanowano, kontroli: podziemnych zakładów górniczych i kopalń węgla brunatnego pod kątem przeprowadzenia wymaganych szkoleń dla osób wykonujących czynności w ruchu zakładów górniczych, działów BHP w odkrywkowych i otworowych zakładach górniczych, robót strzałowych w odkrywkowych zakładach górniczych, otworowych zakładów górniczych w zakresie działań podejmowanych w celu eliminacji czynników szkodliwych dla zdrowia, funkcjonowania funduszu likwidacji otworowych i odkrywkowych zakładów górniczych. Odbyło się także więcej niż zaplanowano posiedzeń zespołów porozumiewawczych. Mniej niż zakładano było rozstrzygnięć Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gliwicach uwzględniających skargi na decyzje Prezesa WUG wydane w wyniku rozpatrzenia odwołań od decyzji naliczających opłaty podwyższone. Z własnych przyrządów kontrolno-pomiarowych korzystano w trakcie większej liczby roboczodniówek kontrolnych, niż założono w planie. Wykonano także więcej niż zaplanowano roboczodniówek kontrolnych na zmianach innych niż pierwsza.

W skali całego planu operacyjnego osiągnięte wartości dla 3 spośród 31 mierników odbiegały od poziomu satysfakcji, który zamierzano osiągnąć na koniec roku, co w dużej mierze spowodowane było przyczynami niezależnymi od nadzoru górniczego.

Niewielki ułamek stanowią również zadania niewykonane - w całości lub częściowo. Spośród 36 zadań zaplanowanych do realizacji w 2017 r. nie zrealizowano, z przyczyn obiektywnych, jedynie 3.

Ze względu na to, że - w zdecydowanej większości przypadków - osiągnięte wartości mierników i zadań były zgodne z ustaleniami planu lub bliskie planowanym, całościową realizację planu operacyjnego ocenia się pozytywnie. Należy podkreślić, że stosowany obecnie system planowania działalności urzędów górniczych wypełnia dobrze swoje zadanie, pozwalając na wyznaczenie priorytetów pracy, a następnie ciągłe monitorowanie stopnia ich realizacji.

W połączeniu z prowadzonym na odpowiednim poziomie zarządzaniem ryzykiem, system ten daje również możliwość podjęcia z odpowiednim wyprzedzeniem, ewentualnych działań korygujących.

2. Działalność podstawowa urzędów górniczych

2.1. Zatwierdzanie planów ruchu zakładów górniczych

Plan ruchu zakładu górniczego sporządza przedsiębiorca odrębnie dla każdego zakładu górniczego. Plan ten uwzględnia co do zasady, warunki określone w koncesji oraz w projekcie zagospodarowania złoża, m.in. określa szczegółowe przedsięwzięcia niezbędne dla zapewnienia:

- wykonywania działalności objętej koncesją;
- bezpieczeństwa powszechnego;
- bezpieczeństwa pożarowego;
- bezpieczeństwa osób przebywających w zakładzie górniczym, w szczególności dotyczące bezpieczeństwa i higieny pracy;
- racjonalnej gospodarki złożem;
- ochrony elementów środowiska;
- ochrony obiektów budowlanych;
- zapobiegania szkodom i ich naprawy.

W 2017 r. dyrektorzy OUG wydali łącznie 2 004 pozytywne dla wnioskodawców decyzje dotyczące planów ruchu zakładów górniczych, w tym 775 decyzji w sprawie zatwierdzenia planów ruchu oraz 1 229 decyzji w sprawie zatwierdzenia dodatków do planów ruchu. Szczegółowe dane dotyczące liczby zatwierdzonych planów ruchu oraz dodatków do planów ruchu przedstawiono w tabeli 1.

Tabela 1. Liczba planów ruchu i dodatków do planu ruchu zatwierdzonych w 2017 r.

Urząd górniczy	Liczba planów ruchu	Liczba dodatków do planów ruchu	Ogółem
OUG w Gdańsku	76	35	111
OUG w Gliwicach	43	122	165
OUG w Katowicach	55	206	261
OUG w Kielcach	61	105	166
OUG w Krakowie	93	101	194
OUG w Krośnie	43	129	172
OUG w Lublinie	55	65	120
OUG w Poznaniu	150	76	226
OUG w Rybniku	22	206	228
OUG w Warszawie	95	25	120
OUG we Wrocławiu	82	159	241
Razem	775	1 229	2 004

2.2. Dopuszczanie i kontrola wyrobów stosowanych w zakładach górniczych

Prezes WUG sprawuje nadzór i kontrolę nad wyrobami stosowanymi w zakładach górniczych. W ramach tego zadania, w drodze decyzji do stosowania w ruchu zakładu górniczego dopuszczane są m.in., następujące wyroby:

- elementy górniczych wyciągów szybowych;
- głowice eksploatacyjne (wydobywcze) wraz z systemami sterowania (z wyłączeniem głowic podmorskich) stosowane w zakładach górniczych wydobywających kopaliny otworami wiertniczymi;
- urządzenia transportu linowego, kolejki podwieszane, kolejki spągowe oraz ich podzespoły, a także wozy do przewozu osób i wozy specjalne oraz pojazdy z napędem spalinowym do przewozu osób;
- maszyny i urządzenia elektryczne oraz aparatura łączeniowa na napięciu powyżej 1 kV prądu przemiennego lub powyżej 1,5 kV prądu stałego;
- systemy łączności, bezpieczeństwa i alarmowania;
- zintegrowane systemy sterowania kompleksów wydobywczych i przodkowych;
- taśmy przENOśnikowe;
- sprzęt strzałowy (w zakresie dotyczącym urządzeń do mechanicznego wytwarzania i ładowania materiałów wybuchowych oraz wozów i pojazdów do przewożenia lub przechowywania środków strzałowych).

Wykonując te kompetencje, Prezes WUG w roku 2017 wydał:

- 188 decyzji o dopuszczeniu wyrobów przeznaczonych do stosowania w zakładach górniczych (175 w obszarze energomechanicznym oraz 13 w zakresie sprzętu strzałowego);
- 128 decyzji zmieniających warunki stosowania wyrobów określone we wcześniej wydanych decyzjach o dopuszczeniu wyrobów (121 w obszarze energomechanicznym oraz 7 w zakresie sprzętu strzałowego);
- 10 decyzji umarzających postępowanie w sprawie dopuszczenia wyrobu do stosowania w zakładach górniczych wobec braku przedmiotowości wniosku wobec wycofania wniosku przez wnioskodawcę;
- 36 postanowień zobowiązujących wnioskodawców do przeprowadzenia w ruchu zakładu górniczego prób wyrobów w celu potwierdzenia prawidłowości przyjętych rozwiązań konstrukcyjnych.

W zakładach górniczych, oprócz wyrobów dopuszczonych do stosowania, stosuje się także wyroby, które powinny spełniać wymagania dotyczące oceny zgodności.

Prezes WUG jest organem prowadzącym kontrolę oraz postępowania, w przypadku wystąpienia niezgodności z wymaganiami wyrobów wprowadzonych do obrotu i przeznaczonych do stosowania w zakładach górniczych, podlegających następującym dyrektywom lub rozporządzeniom Parlamentu Europejskiego i Rady (WE):

- dyrektywa 2006/42/WE z dnia 17 maja 2006 r. w sprawie maszyn, zmieniająca dyrektywę 95/16/WE;
- dyrektywa 2014/28/UE z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie harmonizacji ustawodawstw państw członkowskich odnoszących się do udostępniania na rynku i kontroli materiałów wybuchowych przeznaczonych do użytku cywilnego;
- dyrektywa 2014/29/UE z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie harmonizacji ustawodawstw państw członkowskich odnoszących się do udostępniania na rynku prostych zbiorników ciśnieniowych;
- dyrektywa 2014/30/UE z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie harmonizacji ustawodawstw państw członkowskich odnoszących się do kompatybilności elektromagnetycznej;
- dyrektywa 2014/32/UE z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie harmonizacji ustawodawstw państw członkowskich odnoszących się do udostępniania na rynku przyrządów pomiarowych;
- dyrektywa 2014/34/UE z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie harmonizacji ustawodawstw państw członkowskich odnoszących się do urządzeń i systemów ochronnych przeznaczonych do użytku w atmosferze potencjalnie wybuchowej;
- dyrektywa 2014/35/UE z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie harmonizacji ustawodawstw państw członkowskich odnoszących się do udostępniania na rynku sprzętu elektrycznego przewidzianego do stosowania w określonych granicach napięcia;
- dyrektywa 2014/68/UE z dnia 15 maja 2014 r. w sprawie harmonizacji ustawodawstw państw członkowskich odnoszących się do udostępniania na rynku urządzeń ciśnieniowych;
- rozporządzenie 2016/425 z dnia 9 marca 2016 r. w sprawie środków ochrony indywidualnej oraz uchylenia dyrektywy Rady 89/686/EWG;
- rozporządzenie 2016/1628 z dnia 14 września 2016 r. w sprawie wymogów dotyczących wartości granicznych emisji zanieczyszczeń gazowych i pyłowych oraz homologacji typu w odniesieniu do silników spalinowych wewnętrznego spalania przeznaczonych do maszyn mobilnych nieporuszających się po drogach, zmieniające rozporządzenia (UE) nr 1024/2012 i (UE) nr 167/2013 oraz zmieniające i uchylające dyrektywę 97/68/WE.

Prezes WUG, zgodnie z przepisami dotyczącymi wyrobów wprowadzonych do obrotu i przeznaczonych do stosowania w zakładach górniczych, w szczególności przepisami ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. o systemie oceny zgodności, ustawy z dnia 13 kwietnia 2016 r. o systemach oceny zgodności i nadzoru rynku oraz rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 765/2008 z dnia 9 lipca 2008 r. ustanawiającego wymagania w zakresie akredytacji i nadzoru rynku, odnoszące się do warunków wprowadzania produktów do obrotu i uchylającego rozporządzenie (EWG) nr 339/93 (Dz. Urz. UE L 218 z 13.08.2008, str. 30), prowadzi:

- kontrole spełniania przez wyroby wymagań lub kontrole w zakresie stwarzania przez wyroby zagrożenia;
- postępowania w sprawie wprowadzonych do obrotu lub oddanych do użytku wyrobów niezgodnych z wymaganiami lub stwarzających zagrożenie.

W ramach nadzoru rynku w 2017 r. przeprowadzono ogółem 32 kontrole, w trakcie których skontrolowano 81 wyrobów. W przypadku jednego wyrobu stwierdzono niezgodności z zasadniczymi wymaganiami i w związku z tym wszczęto stosowne postępowanie.

2.3. Wydawanie pozwoleń i zezwoleń

Materiały wybuchowe stosowane w górnictwie oraz sprzęt strzałowy

W zakładach górniczych mogą być stosowane materiały wybuchowe przeznaczone do użytku cywilnego (środki strzałowe w rozumieniu Pgg) oraz sprzęt strzałowy, tj.: wyroby służące do bezpiecznego:

1. Przewożenia środków strzałowych.
2. Przenoszenia środków strzałowych.
3. Przechowywania środków strzałowych.
4. Sporządzania materiałów wybuchowych.
5. Wprowadzania materiałów wybuchowych.
6. Wprowadzania ładunków materiału wybuchowego.
7. Konstruowania obwodów strzałowych.
8. Sprawdzania obwodów strzałowych.
9. Urządzenia służące do odpalania ładunków materiałów wybuchowych.
10. Wyroby służące do wykonywania więcej niż jednej czynności wymienionych w pkt 1-9.

W roku 2017 dyrektorzy OUG wydali łącznie 25 pozwoleń na nabywanie, przechowywanie, używanie materiałów wybuchowych przeznaczonych do użytku cywilnego lub na wytwarzanie materiałów wybuchowych metodą *in situ* oraz 61 pozwoleń na przechowywanie i używanie sprzętu strzałowego.

Prezes WUG nadaje także numery identyfikacyjne materiałom wybuchowym przeznaczonym do użytku cywilnego (z wyłączeniem wyrobów pirotechnicznych oraz materiałów niebezpiecznych klasy 4.1) i wpisuje je do rejestru. W roku 2017 wydano 27 świadectw nadania takich numerów identyfikacyjnych. Aktualny rejestr materiałów wybuchowych przeznaczonych do użytku cywilnego udostępniany jest na bieżąco w Biuletynie Informacji Publicznej WUG.

Oddanie do ruchu obiektów, maszyn i urządzeń zakładu górniczego

Oddanie do ruchu w zakładzie górniczym: podstawowych obiektów, maszyn i urządzeń, obiektów podziemnego zakładu górniczego stanowiących ściany prowadzone w warunkach specjalnych oraz obiektów podziemnego zakładu górniczego stanowiących oddziały eksploatujące partie złóż rud miedzi w warunkach specjalnych, określonych w niektórych przepisach prawa geologicznego i górniczego, wymaga uzyskania pozwolenia właściwego organu nadzoru górniczego. W 2017 r. wydano ogółem 165 takich pozwoleń, w tym:

- 86 pozwoleń - przez dyrektorów OUG;
- 9 pozwoleń - przez dyrektora SUG.

Decyzje dyrektora SUG dotyczyły:

- 24 górniczych wyciągów szybowych;
- 4 szybów i szybków wraz z wyposażeniem;
- 4 stacji wentylatorów głównych;
- 19 centrali i dyspozytorni oraz magistralnych sieci telekomunikacyjnych;
- 28 urządzeń, instalacji i sieci elektroenergetycznych wysokiego oraz średniego napięcia, zasilających obiekty, maszyny i urządzenia objęte właściwością dyrektora SUG.

Zgody na odstępianie od wymagań przewidzianych w przepisach prawa

W szczególnych przypadkach, uzasadnionych warunkami bezpieczeństwa lub gdy jest to niezbędne do wprowadzenia postępu technicznego, przeprowadzenia prac naukowo-badawczych lub doświadczalnych, Prezes WUG na wniosek przedsiębiorcy może, w drodze decyzji, wyrazić na czas oznaczony, nie dłuższy niż 5 lat, zgodę na odstępianie przez przedsiębiorcę od określonych wymagań przewidzianych w przepisach określających szczegółowe wymagania dotyczące prowadzenia ruchu poszczególnych rodzajów zakładów górniczych oraz szczegółowe wymagania dotyczące przechowywania i używania środków strzałowych i sprzętu strzałowego w ruchu zakładu górniczego - na podstawie art. 120 ust. 3 Pgg.

W 2017 r. Prezes WUG wydał:

- 61 decyzji w zakresie prowadzenia ruchu poszczególnych rodzajów zakładów górniczych, dotyczących w szczególności:
 - zagrożeń wentylacyjnych,
 - zagrożenia sejsmicznego i tąpnięciami,
 - zagrożenia wodnego,
 - wykonywania robót strzałowych,
 - prowadzenia prac spawalniczych w podziemnych wyrobiskach górniczych,
 - jazdy ludzi przenośnikami taśmowymi,
 - urządzeń i instalacji elektroenergetycznych i teletechnicznych,
 - górniczych wyciągów szybowych;
- 2 decyzje w zakresie przechowywania i używania środków strzałowych i sprzętu strzałowego w ruchu zakładów górniczych.

Pozwolenia budowlane

Górnictwo jest obecnie jedyną gałęzią gospodarki, dla której ustawowe zadania z zakresu administracji architektoniczno-budowlanej i nadzoru budowlanego wykonują organy nadzoru górniczego. Dodać należy, że w odróżnieniu od organów powszechnych, które tworzą odrębne struktury w zakresie administracji architektoniczno-budowlanej oraz nadzoru budowlanego, działalność organów nadzoru górniczego w tej dziedzinie obejmuje równoległe obydwa obszary zagadnień. Skalę działalności urzędów górniczych w sferze budownictwa obrazuje przede wszystkim liczba nadzorowanych na terenie całego kraju obiektów budowlanych zakładu górniczego. Według stanu na 31 grudnia 2017 r. jest ich 11 036 (3 168 budynków i 7 868 budowli). Funkcjonują one w strukturach 602 zakładów górniczych.

Wykonując ustawowe zadania administracji architektoniczno-budowlanej, w roku 2017, organy nadzoru górniczego wydały łącznie 303 decyzje o pozwoleniu na wykonywanie robót budowlanych. Na tę liczbę składa się 206 decyzji, których przedmiotem były obiekty nowo wznoszone, bądź przebudowa lub remont obiektów istniejących, oraz 97 decyzji zezwalających na rozbiórkę obiektów budowlanych zakładów górniczych. Wydano ponadto 23 decyzje o zmianie pozwolenia na budowę oraz 1 odrębną decyzję o zatwierdzeniu projektu budowlanego. Prowadzono 468 postępowań w sprawach zgłoszeń robót budowlanych, dokonywanych w trybie art. 30 ust. 1 lub art. 31 ust. 2 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. - Prawo budowlane (Dz. U. z 2017 r. poz. 1332, z późn. zm.). Po zakończeniu realizacji inwestycji wydano 60 decyzji o pozwoleniu na użytkowanie.

W ramach uprawnień nadzoru budowlanego w 3 przypadkach wstrzymano roboty budowlane prowadzone z naruszeniem przepisów prawa.

2.4. Badanie prawidłowości rozwiązań stosowanych w górnictwie lub przewidzianych do stosowania przez przedsiębiorcę

Przy wykonywaniu nadzoru i kontroli, właściwy organ nadzoru górniczego może badać prawidłowość rozwiązań stosowanych lub przewidzianych przez przedsiębiorcę do stosowania. Właściwy organ nadzoru górniczego (także Prezes WUG) może, w drodze decyzji, nakazać przedsiębiorcy sprawdzenie prawidłowości rozwiązań stosowanych lub przewidzianych do stosowania, a także wskazać sposób sprawdzenia.

Prawidłowość projektowanych do stosowania w zakładach górniczych rozwiązań technicznych badana była głównie w szczególności podczas kontroli prowadzonych przed wydaniem pozwolenia na oddanie do ruchu w zakładzie górniczym: podstawowych obiektów, maszyn i urządzeń, obiektów podziemnego zakładu górniczego stanowiących ściany prowadzone w warunkach specjalnych oraz obiektów podziemnego zakładu górniczego stanowiących oddziały eksploatujące partie złóż rud miedzi w warunkach specjalnych, jak również na etapie wydawania decyzji udzielających pozwoleń na budowę i zatwierdzających projekty budowlane.

Prawidłowość stosowanych rozwiązań technicznych sprawdzana była również podczas kontroli prowadzonych w zakładach górniczych oraz w związku z badaniem przyczyn i okoliczności wypadków i awarii, a także niebezpiecznych zdarzeń zaistniałych w ruchu zakładów górniczych.

W 2017 r. organy nadzoru górniczego wydały 21 decyzji nakazujących przedsiębiorcom sprawdzenie prawidłowości stosowanych rozwiązań technicznych, w tym jedną wydał Prezes WUG. Spośród wydanych decyzji, 10 wydano w związku z zaistniałymi wypadkami, 7 dotyczyło niebezpiecznych zdarzeń, 2 - zaistniałych awarii, a 2 - w związku z wynikami przeprowadzonych kontroli.

2.5. Gospodarka złożem, zagospodarowanie przestrzenne i ochrona środowiska

Opiniowanie projektów zagospodarowania złóż

Od 2015 r. organy nadzoru górniczego opiniują projekty zagospodarowania złóż kopalin określonych w art. 10 ust. 1 Pgg, z wyłączeniem złóż węglowodorów, oraz dodatki do tych projektów. Opiniowaniu podlegają więc jedynie projekty dla złóż: węgla kamiennego, metanu występującego jako kopalina towarzysząca, węgla brunatnego, rud metali z wyjątkiem darniowych rud żelaza, metali w stanie rodzimym, rud pierwiastków promieniotwórczych, siarki rodzimej, soli kamiennej, soli potasowej, soli potasowo-magnezowej, gipsu i anhydrytu oraz kamieni szlachetnych.

W powyższych sprawach organy nadzoru górniczego pełnią funkcję organu eksperckiego, wyrażającego stanowisko dla przedsiębiorcy, jeszcze przed wszczęciem postępowań prowadzonych przez organy koncesyjne. W 2017 r. zaopiniowano ogółem 5 projektów zagospodarowania złóż i 21 dodatków do tych projektów. W przypadku 4 projektów i 18 dodatków opinie były pozytywne.

Ochrona zasobów złóż kopalin

Podstawowym zadaniem organów nadzoru górniczego - w odniesieniu do gospodarki złożami kopalin w procesie ich wydobywania - jest bezpośredni nadzór i kontrola nad ruchem zakładów górniczych. W tym też zakresie, w procesie opiniowania projektów zagospodarowania złóż, zatwierdzania planów ruchu zakładów górniczych oraz podczas przeprowadzanych kontroli, urzędy górnicze egzekwowały:

- realizację wymagań w zakresie wykorzystania zasobów złóż kopalin określonych w koncesjach oraz projektach zagospodarowania złóż;
- prawidłową i racjonalną gospodarkę złożami kopalin w procesie ich wydobywania oraz prawidłowe prowadzenie ewidencji zmian zasobów złóż w operatach ewidencyjnych;
- sporządzanie, aktualizację i uzupełnianie dokumentacji mierniczo-geologicznej;
- rozpoznawanie i dokumentowanie warunków geologicznych zalegania złoża;
- wymagania dot. prawidłowej geologicznej obsługi zakładów górniczych.

Nadzorem objęte były zarówno kopalnie złóż surowców energetycznych, jak też metalicznych, chemicznych oraz skalnych. Ogółem, w zakresie mierniczo-geologicznym pracownicy urzędów górniczych wykonali 2 502 roboczodniówek kontrolnych, stwierdzając przy okazji szereg nieprawidłowości, które skutkowały wydaniem decyzji, zaleceń oraz zastosowaniem środków represyjnych.

Uzgodnianie projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2017 r. poz. 1073, z późn. zm.) projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego - w odniesieniu do zagospodarowania terenów górniczych - wymaga uzgodnienia z właściwym organem nadzoru górniczego. W 2017 r. dyrektorzy okręgowych urzędów górniczych uzgodnili 404 miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. W prowadzonych postępowaniach zwracano uwagę, aby projektowane rozwiązania planistyczne umożliwiały wykonywanie przez przedsiębiorców górniczych uprawnień wynikających z koncesji na wydobywanie kopaliny, oraz zapewniały zachowanie warunków bezpieczeństwa ludzi i ochrony środowiska na terenach objętych wpływami eksploatacji. Podkreślić należy, że w ogólnej liczbie uzgodnień stosunkowo niewielki udział miały uzgodnienia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla terenów górniczych lub ich fragmentów, sporządzanych w trybie art. 104 ust. 2 Pgg. W 2017 r. organy nadzoru górniczego uzgodniły 15 takich planów.

Opiniowanie projektów studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy

Z mocy ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, dla obszaru w granicach administracyjnych gminy sporządza się, obowiązkowo, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy. Choć studium nie jest aktem prawa miejscowego, to stanowi istotny element polityki urbanistycznej. Sporządzając studium uwzględnia się m.in. zagrożenia dla bezpieczeństwa ludności i jej mienia oraz występowanie: obszarów zagrożeń geologicznych, udokumentowanych złóż kopalin, zasobów wód podziemnych i terenów górniczych. W studium przedstawia się też obiekty lub obszary, dla których w złożach kopalin wyznacza się filar ochrony oraz obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji lub rekultywacji gruntów.

Organy nadzoru górniczego uczestniczą w procesie tworzenia studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin obejmujących tereny górnicze. W 2017 r. organy te wydały 251 opinii odnoszących się do tych opracowań planistycznych.

Uzgodnianie decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania na terenach górniczych

Celem uzgodnienia warunków zabudowy i zagospodarowania terenu przez organy nadzoru górniczego jest określenie wpływów dokonanej i planowanej eksploatacji górniczej, które powinny być brane pod uwagę w fazie projektowania i realizacji inwestycji, dla zapewnienia bezpieczeństwa konstrukcji obiektu, a także minimalizowania uciążliwości podczas jego użytkowania. W 2017 r., w oparciu o przepisy ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, wydano 3 065 postanowień uzgadniających zamierzenia budowlane na terenach górniczych (963 w sprawach lokalizacji inwestycji celu publicznego i 2 102 dotyczące warunków zabudowy). Dyrektorzy okręgowych urzędów górniczych zaopiniowali również 179 inwestycji realizowanych na terenach górniczych w trybie przepisów „specustaw”. Najwięcej, bo 152 opinie wydano dla przedsięwzięć objętych ustawą z dnia 10 kwietnia 2003 r. o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1496, z późn. zm.). Opiniowano też inwestycje realizowane na podstawie:

- ustawy z dnia 28 marca 2003 r. o transporcie kolejowym (Dz. U. z 2017 r. poz. 2117, z późn. zm.);
- ustawy z dnia 12 lutego 2009 r. o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie lotnisk użytku publicznego (Dz. U. z 2017 r. poz. 1122, z późn. zm.);
- ustawy z dnia 24 kwietnia 2009 r. o inwestycjach w zakresie terminalu regazyfikacyjnego skroplonego gazu ziemnego w Świnoujściu (Dz. U. z 2017 r. poz. 2302, z późn. zm.);
- ustawy z dnia 7 maja 2010 r. o wspieraniu rozwoju usług i sieci telekomunikacyjnych (Dz. U. z 2017 r. poz. 2062, z późn. zm.);
- ustawy z dnia 8 lipca 2010 r. o szczególnych zasadach przygotowania do realizacji inwestycji w zakresie budowlń przeciwpowodziowych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1377, z późn. zm.);
- ustawy z dnia 24 lipca 2015 r. o przygotowaniu i realizacji strategicznych inwestycji w zakresie sieci przesyłowych (Dz. U. z 2016 r. poz. 1812, z późn. zm.).

Ponadto, na podstawie ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2017 r. poz. 1405, z późn. zm.) - głównie na wnioski inwestorów i projektantów - wydano 1 013 informacji o warunkach górniczo-geologicznych dla zamierzeń inwestycyjnych na terenach górniczych.

Opiniowanie projektów zadań proekologicznych w górnictwie

Na podstawie art. 411 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2017 r. poz. 519) Prezes WUG opiniuje wnioski o dofinansowanie ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (dalej: NFOŚiGW) zadań o charakterze proekologicznym z zakresu górnictwa. W związku z tym, w 2017 r. wydano opinie w odniesieniu do 7 wniosków, przesłanych przez Prezesa NFOŚiGW, o dofinansowanie przedsięwzięć z zakresu górnictwa, złożonych przez następujące podmioty:

- Wielkopolski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Poznaniu, Rejonowy Oddział w Koninie - wniosek pn.: „Budowa rurociągu tłoczego w celu przerzutu wód z odkrywki węgla brunatnego PAK KWB Konin S.A. do Jeziora Wilczyńskiego”;
- Centralną Stację Ratownictwa Górniczego S.A. - wniosek pn.: „Zakup urządzenia do pozyskiwania azotu z powietrza atmosferycznego”;
- Urząd Miasta Brzeziny - wniosek pn.: „Rekultywacja terenu przy ul. Waryńskiego w Brzezinach”;
- Gminę Wałbrzych - wniosek pn.: „Opracowanie i wdrożenie systemu monitorowania aktywności powierzchni terenu na obszarze Wałbrzycha, bazującego na satelitarnych danych radarowych”;

- Spółkę Restrukturyzacji Kopalń S.A. - wnioski pn.:
 - „Naprawa szkody spowodowanej ruchem zakładu górniczego w oddziałach leśnych 70a, b, 71a, b Leśnictwa Ochojec, obręb Murcki, Nadleśnictwa Katowice”;
 - „Rekultywacja hałdy przy ul. T. Boya Żeleńskiego 95 w Katowicach”, oraz
 - „Rekultywacja oddziałów leśnych 275 i 280 Nadleśnictwa Chrzanów Leśnictwa Podłęże”.

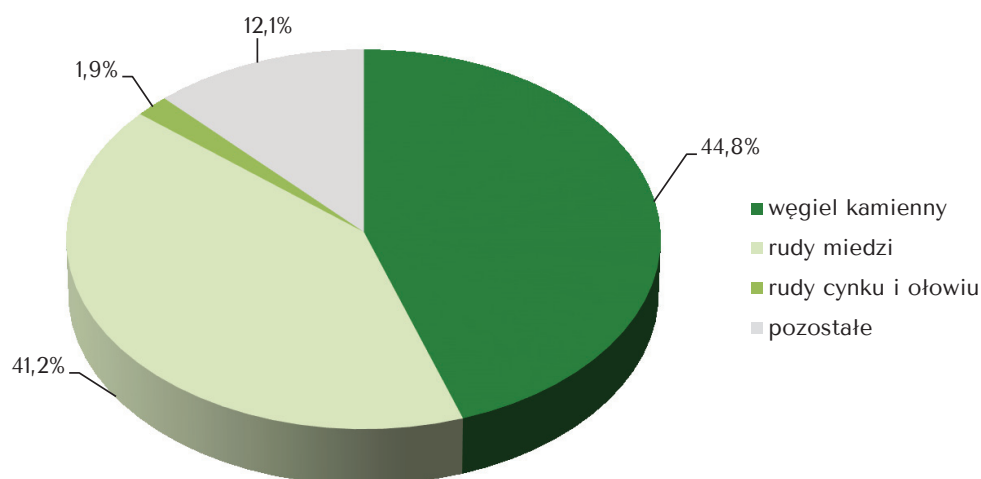
Opiniowanie kierunków rekultywacji terenów zdegradowanych działalnością górniczą

Obowiązek opiniowania przez organy nadzoru górniczego decyzji w sprawach rekultywacji gruntów po działalności górniczej wynika z art. 22 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 3 lutego 1991r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych. Organy nadzoru górniczego w szerokim zakresie uczestniczą w postępowaniach dotyczących rekultywacji gruntów po działalności górniczej. W 2017 roku wydano ogółem 935 postanowień w tych sprawach, w tym 398 postanowień opiniujących uznanie rekultywacji za zakończoną.

Ograniczenie szkodliwych oddziaływań górnictwa na środowisko

W 2017 r. opracowano raporty za rok 2016 w sprawach: gospodarki odpadami wydobywczymi, zagospodarowania wód kopalnianych, a także rekultywacji terenów zdegradowanych działalnością górniczą.

Z ww. opracowań wynika, że w 2016 r. nadzorowane zakłady górnicze wytworzyły 72,8 mln ton odpadów wydobywczych, a więc o ok. 4,1% mniej niż w 2015 r. (75,9 mln ton). Procentowy udział odpadów wytworzonych przez poszczególne gałęzie górnictwa przedstawiono na rys. 1.

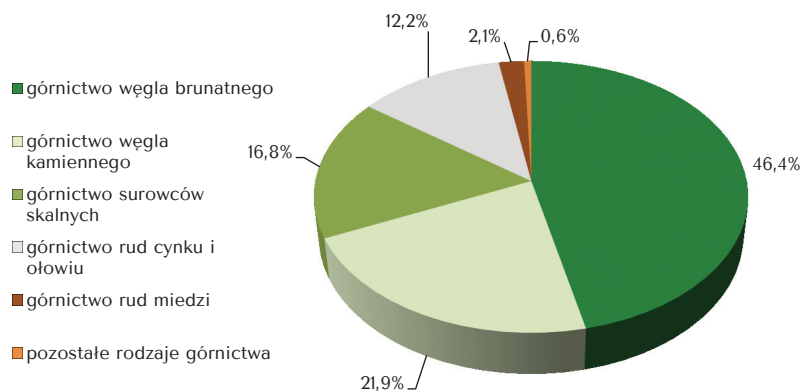

Rys. 1. Procentowy udział odpadów w rozbiciu na poszczególne gałęzie górnictwa

Największa ilość odpadów, bo 44,8% (32,6 mln ton) powstała w kopalniach węgla kamiennego, w tym w kopalniach zlokalizowanych w Górnośląskim Zagłębiu Węglowym 26,2 mln ton, a w kopalni Lubelski Węgiel „Bogdanka” S.A. w Lubelskim Zagłębiu Węglowym prawie 6,4 mln ton. W 2016 r. nastąpiło zmniejszenie ilości odpadów wytworzonych w górnictwie węgla kamiennego o 1,5 mln ton (ok. 4,4%) w porównaniu z rokiem poprzednim. Nieco mniejszą ilość odpadów - 41,2% (30 mln ton) - wytworzono w górnictwie rud miedzi (wzrost o 0,3 mln ton w stosunku do roku 2015). Górnictwo rud cynku i ołowiu, reprezentowane przez jedyny czynny jeszcze zakład górniczy - Kopalnię „Olkusz-Pomorzany”, wytworzyło w 2016 r. odpady w ilości 1,4 mln ton, co stanowiło 1,9% całości przychodu odpadów górniczych. Ilość wytworzonych odpadów była analogiczna jak w roku poprzednim. Pozostałe gałęzie górnictwa wytworzyły łącznie 8,8 mln ton (12,1%) odpadów wydobywczych.

W 2016 r. przychód mas ziemnych lub skalnych (w tym nadkładu), niepodlegających ustawie o odpadach, wyniósł 422,9 mln ton, co stanowi 85,3% całości nieprzydatnego materiału skalnego wydobytego w górnictwie. Masy te to w 95% (401,9 mln ton) nadkład usuwany w trakcie eksploatacji węgla brunatnego.

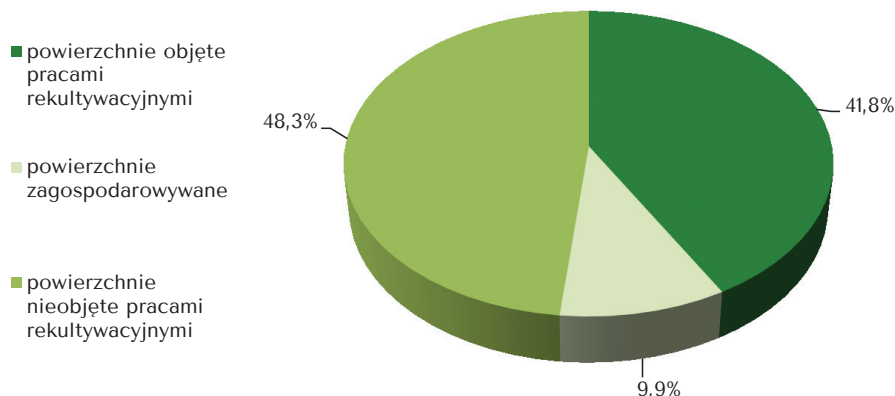
W 2016 r. całkowity dopływ wód do zakładów górniczych wynosił niespełna 2,9 mln m³/dobę, w tym do kopalń: węgla brunatnego - 46,4%, węgla kamiennego - 21,9%, surowców skalnych - 16,8%, rud cynku i ołowiu - 12,2%, a pozostałych - 2,7%. (rys. 2).

Rys. 2. Bilans dopływu wód w poszczególnych gałęziach górnictwa w 2016 r.

Dopływ wód zasolonych dotyczy głównie górnictwa podziemnego i kształtuje się od kilku lat na zbliżonym poziomie. Według danych za 2016 r., bilans dopływu wód zasolonych przedstawiał się następująco: górnictwo węgla kamiennego - 55%, górnictwo rud cynku i ołowiu - 34%, górnictwa rud miedzi - 8%, pozostałe rodzaje górnictwa - 3%. Dopływ wód słodkich występuje natomiast głównie w zakładach odkrywkowych i przedstawiał się następująco: górnictwo węgla brunatnego - 62%, górnictwo surowców skalnych - 22%, górnictwo węgla kamiennego - 11%, pozostałe rodzaje górnictwa - 5%. Najistotniejszym zanieczyszczeniem, które pojawia się w wodach powierzchniowych w wyniku działalności kopalń węgla kamiennego jest ładunek chlorków i siarczanów (soli). W 2016 r. ujęto i odprowadzono ich 3,3 tys. ton/dobę.

Powierzchnia gruntów użytkowanych w 2016 r. pod działalność górnictwą wynosiła 41 301,3 ha i wzrosła o 179,4 ha, (0,4%) w stosunku do roku poprzedniego. Największą część, tj. 43,0% powierzchni zajętej pod działalnością górnictwą, użytkowało górnictwo węgla brunatnego. Górnictwo surowców skalnych oraz górnictwo węgla kamiennego użytkowały - odpowiednio: 39,3 oraz 13,3% całkowitej powierzchni. Poza górnictwem ropy naftowej i gazu ziemnego, użytkującym 2,3% powierzchni gruntów pod działalnością górnictwą, pozostałe rodzaje górnictwa (rud miedzi, cynku i ołowiu oraz siarka i sól) użytkowały nie więcej niż po 1% powierzchni gruntów. Stan rekultywacji i zagospodarowania terenów po działalności górnictwowej w 2016 r., przedstawiono na rys. 3. Zamieszczone na nim dane wskazują, że 41,8% powierzchni gruntów zdegradowanych działalnością górnictwą było w trakcie rekultywacji, 9,9% powierzchni zagospodarowywano, natomiast na 48,3% jeszcze nie podjęto wykonywania niezbędnych zabiegów.

Rys. 3. Stan rekultywacji i zagospodarowania terenów po działalności górnictwowej

W wyniku prac prowadzonych w 2016 r. górnictwo, ogółem, ukończyło rekultywację 660,7 ha gruntów zdegradowanych i zdewastowanych w wyniku eksploatacji kopalni. Stanowiło to 7,1% całkowitej powierzchni wymagającej rekultywacji. Największą część, obszar o powierzchni 406,6 ha, tj. 61,5% powierzchni zrehabilitowanej ogółem, zrehabilitowało górnictwo surowców skalnych. Górnictwo węgla brunatnego zrehabilitowało 174,1 ha gruntów, natomiast górnictwo węgla kamiennego 66,4 ha, co stanowiło odpowiednio 26,4 i 10,0% powierzchni gruntów zrehabilitowanych ogółem. W 2016 r. górnictwo zagospodarowało w sumie 331,6 ha gruntów zrehabilitowanych, przy czym 178,6 ha zagospodarowało górnictwo węgla kamiennego, natomiast 139,1 ha górnictwo surowców skalnych. Stanowiło to odpowiednio 53,9 i 41,9% powierzchni zagospodarowanej w 2016 r. przez górnictwo ogółem.

Ochrona obiektów budowlanych na terenach górniczych i pogórniczych

Prowadzona przez przedsiębiorców górniczych eksploatacja kopalni, w szczególności metodą podziemną, skutkuje ujawnianiem się jej wpływów na powierzchni terenu i w obiektach budowlanych. Wpływy te charakteryzuje zróżnicowana wielkość oraz zasięg, w zależności od cech górotworu zalegającego nad wybieranym złożem oraz charakterystyki dokonanej wcześniej i prowadzonej w danym czasie eksploatacji. Wpływy te przejawiają się w postaci: deformacji ciągłych i deformacji nieciągłych, wskutek których może dochodzić do zmiany stosunków wodnych w górotworze i na powierzchni terenu, oraz jako oddziaływania dynamiczne - wstrząsy górotworu.

Przedsiębiorca zobowiązany jest do prowadzenia ruchu zakładu w sposób zgodny z przepisami prawa, w szczególności na podstawie planu ruchu zakładu górniczego, z zapewnieniem zachowania bezpieczeństwa powszechnego, ochrony elementów środowiska, oraz ochrony obiektów budowlanych. Przedsięwzięcia niezbędne w celu zapewnienia bezpieczeństwa powszechnego, ochrony elementów środowiska, ochrony obiektów budowlanych, zapobiegania szkodom i ich naprawy ujmowane są w planach ruchu na podstawie rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 16 lutego 2012 r. w sprawie planów ruchu zakładów górniczych (Dz. U. z 2012 r., poz. 372). W 2017 r. kontrolowano realizację wynikających z planu ruchu obowiązków przedsiębiorcy w zakresie geodezyjnych pomiarów deformacji, w tym analizy i interpretacji ich wyników po zakończeniu każdego cyklu pomiarowego, monitoringu oddziaływania na powierzchnię wstrząsów generowanych działalnością górniczą oraz rejestrowania zjawisk deformacji nieciągłych. Zwiększony nacisk położono na wytypowane przez organy nadzoru górniczego obszary szczególnie zagrożone, gdzie analizę oddziaływania górniczego na obiekty budowlane, obiekty inżynierskie i infrastrukturę techniczną oraz stosunki wodne prowadzono w okresach kwartalnych.

Od szeregu lat w WUG prowadzone jest monitorowanie zakresu działalności górniczej w granicach filarów ochronnych i terenów chronionych, z uwagi na ich szczególny charakter. Corocznie opracowywane są raporty ujmujące kierunki zmian w zakresie wydobycia węgla kamiennego, rud miedzi oraz rud cynku i ołowiu.

Opracowany w 2017 roku raport dotyczący zakresu eksploatacji górniczej za 2016 rok wskazuje, iż udział wydobycia węgla kamiennego z zastosowaniem podsadzki w dalszy ciąg maleje i w 2016 r. wynosiło ono 0,8 mln ton, co stanowiło jedynie 1,2 % wydobycia ogólnego. W zależności od rodzaju eksploatowanej kopaliny wydobycie z filarów ochronnych z zastosowaniem podsadzki hydraulicznej wynosiło: 6,1% całkowitego wydobycia węgla kamiennego, 26,2% rud miedzi oraz 12,0% rud cynku i ołowiu. Największe wydobycie z filarów ochronnych uzyskują kopalnie węgla kamiennego, co jest uzasadnione ich liczbą. Jednakże, wydobycie to sukcesywnie maleje. W stosunku do danych z roku 2002 spadek wynosi już 36,0%. Istotne jest jednak, że w tym samym okresie wydobycie z zastosowaniem podsadzki hydraulicznej zmalało o 84,0%. Maleje również wydobycie rud miedzi z filarów ochronnych. Począwszy od 2002 roku, szczytowego dla tego wydobycia, spadek wynosi już 58,0%. W tym samym okresie spadek wydobycia z zastosowaniem podsadzki hydraulicznej osiągnął wielkość 76%. Tendencja spadkowa występuje również w przypadku wydobycia rud cynku i ołowiu. Od roku 2002 - już o 57,6%, a w przypadku eksploatacji z filarów ochronnych o 79,1%. W porównaniu z wyżej wymienionymi kopalniami wielkości wydobycia były i są nieznaczące.

2.6. Stwierdzanie i uznawanie kwalifikacji oraz nadawanie uprawnień

Na podstawie art. 58 ust. 2 Pgg, Prezes WUG stwierdza kwalifikacje m.in. kierowników ruchu podziemnych zakładów górniczych, geofizyków górniczych w podziemnych zakładach górniczych, kierowników jednostek ratownictwa górniczego, kierowników okręgowych stacji ratownictwa, mierniczych górniczych oraz geologów górniczych - w oparciu o Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 2 sierpnia 2016 r. w sprawie kwalifikacji w zakresie górnictwa i ratownictwa górniczego (Dz. U. poz. 1229).

Wykonywanie części czynności w zakresie górnictwa i ratownictwa górniczego wymaga stwierdzenia posiadania kwalifikacji do ich wykonywania, co następuje po przeprowadzeniu egzaminu.

W przypadku WUG właściwą w postępowaniach w sprawie stwierdzenia:

- kwalifikacji do wykonywania czynności w zakresie górnictwa oraz kwalifikacji do wykonywania czynności w zakresie ratownictwa górniczego jest obecnie Komisja egzaminacyjna powołana zarządzeniem nr 28 Prezesa WUG z 12 września 2016 r. w sprawie powołania Komisji egzaminacyjnej dla stwierdzenia kwalifikacji w zakresie górnictwa i ratownictwa górniczego (Dz. Urz. WUG poz. 55, z późn.zm.). Postępowanie kwalifikacyjne prowadzi Departament Górnictwa;
- kwalifikacji do wykonywania czynności mierniczych górniczych oraz geologów górniczych jest obecnie Komisja egzaminacyjna powołana zarządzeniem nr 29 Prezesa WUG z 12 września 2016 r. w sprawie powołania Komisji egzaminacyjnej dla stwierdzenia kwalifikacji mierniczego górniczego oraz kwalifikacji geologa górniczego (Dz. Urz. WUG poz. 56, z późn. zm.). Postępowanie kwalifikacyjne prowadzi Departament Ochrony Środowiska i Gospodarki Złożem.

W 2017 r., w zakresie właściwości Prezesa WUG, stwierdzono kwalifikacje do wykonywania czynności:

- kierownika ruchu podziemnego zakładu górniczego wydobywającego węgiel kamienny - 14 osobom;
- kierownika ruchu podziemnego zakładu górniczego wydobywającego rudy metali - 1 osobie;
- kierownika ruchu innych rodzajów podziemnych zakładów górniczych - 3 osobom;
- kierownika ruchu zakładów prowadzących działalność określoną w art. 2 ust. 1 Pgg - 6 osobom;
- kierownika jednostki ratownictwa górniczego w podmiotach zawodowo trudniących się ratownictwem górniczym - 3 osobom;
- geofizyka górniczego w podziemnych zakładach górniczych - 4 osobom;
- mierniczego górniczego - 11 osobom;
- geologa górniczego - 17 osobom.

Wykazy osób, którym stwierdzono kwalifikacje do wykonywania czynności w zakresie górnictwa i ratownictwa górniczego, są zamieszczane (od 2012 r.) w BIP WUG oraz poszczególnych OUG.

Prezes WUG nadaje uprawnienia rzeczoznawcy do spraw ruchu zakładu górniczego. Rzeczoznawcami mogą być zarówno osoby prawne, jak i osoby fizyczne. W 2017 r. wydano 128 decyzji nadających te uprawnienia, w następujących grupach:

- grupie I - maszyny wyciągowe;
- grupie II - naczynia wyciągowe;
- grupie III - zawieszenia naczyń wyciągowych i lin wyciągowych;
- grupie IV - liny wyciągowe;
- grupie V - wieże szybowe;
- grupie VI - koła linowe;
- grupie VII - zbrojenie szybowe;
- grupie VIII - urządzenia do użytku w przestrzeniach zagrożonych wybuchem;
- grupie X - urządzenia techniczne;
- grupie XI - obudowy zmechanizowane;
- grupie XII - roboty strzałowe;
- grupie XIII - obudowy kotwowe;
- grupie XIV - obudowy szybów;
- grupie XV - zagrożenie metanowe i pyłowe;
- grupie XVI - zagrożenie pożarowe;
- grupie XVII - zagrożenie wodne;
- grupie XVIII - zagrożenie wyrzutem gazów i skał;
- grupie XIX - zagrożenie tąpnięciami;
- grupie XXI - badanie rozwiązań technicznych poprzedzających wprowadzanie nowych systemów eksploatacji rud miedzi, cynku i ołowiu lub odmian tych systemów.

Wykaz osób, którym nadano uprawnienia rzeczoznawcy do spraw ruchu zakładu górniczego, jest zamieszczany (od 2012 r.) w BIP WUG.

2.7. Przejmowanie oraz udostępnianie dokumentacji mierniczo - geologicznej zlikwidowanych zakładów górniczych

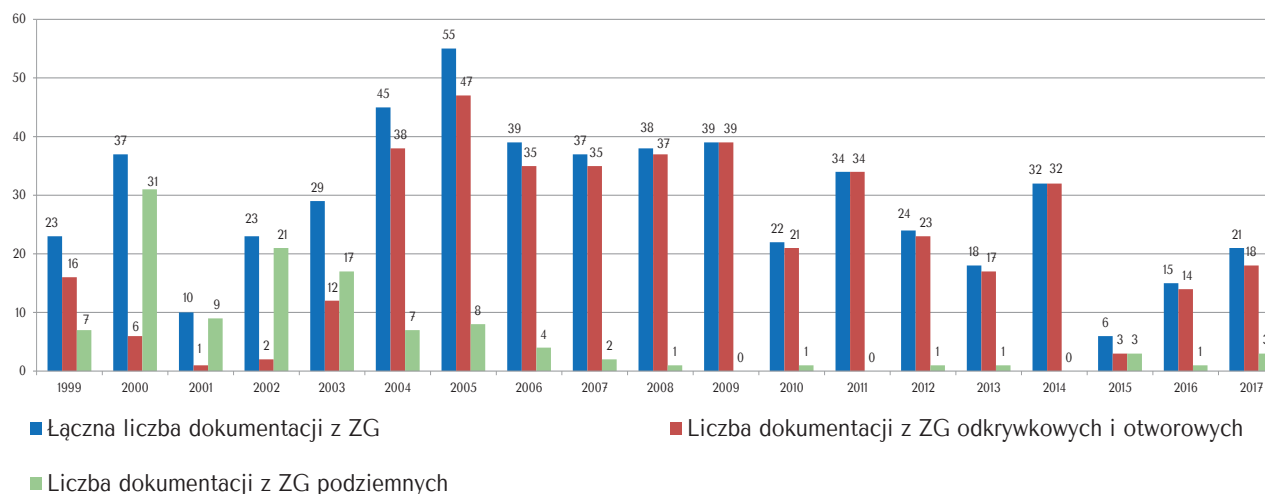
Biuro - Archiwum Dokumentacji Mierniczo-Geologicznej (dalej: Archiwum DMG) realizuje zadania Prezesa WUG w zakresie gromadzenia i archiwizacji dokumentacji mierniczo-geologicznej oraz jej udostępniania. Zgodnie z regulaminem organizacyjnym komórek WUG wprowadzonym Zarządzeniem nr 8 Dyrektora Generalnego WUG z dnia 13 listopada 2017 r. utworzone zostały dwa zespoły:

- zespół do spraw udostępniania dokumentacji mierniczo–geologicznej;
- zespół do spraw gromadzenia i archiwizacji dokumentacji mierniczo-geologicznej oraz stanowisko do spraw obsługi informatycznej archiwum.

Przejmowanie dokumentacji mierniczo-geologicznej zlikwidowanych zakładów górniczych

W 2017 r. przejęto dokumentację mierniczo-geologiczną w pełnym lub częściowym zakresie z 21 zlikwidowanych zakładów górniczych. Narastająco, w okresie od 1999 do 2017 r., przyjęto 552 dokumentacje, w tym 432 z odkrywkowych i otworowych zakładów górniczych oraz 117 z podziemnych zakładów górniczych (w tym z 42 kopalń węgla kamiennego).

Przebieg przejmowania dokumentacji w poszczególnych latach działalności Archiwum zobrazowano na wykresie - rys. 4.

Rys. 4. Liczba dokumentacji przejętych zakładów górniczych w latach 1999-2017

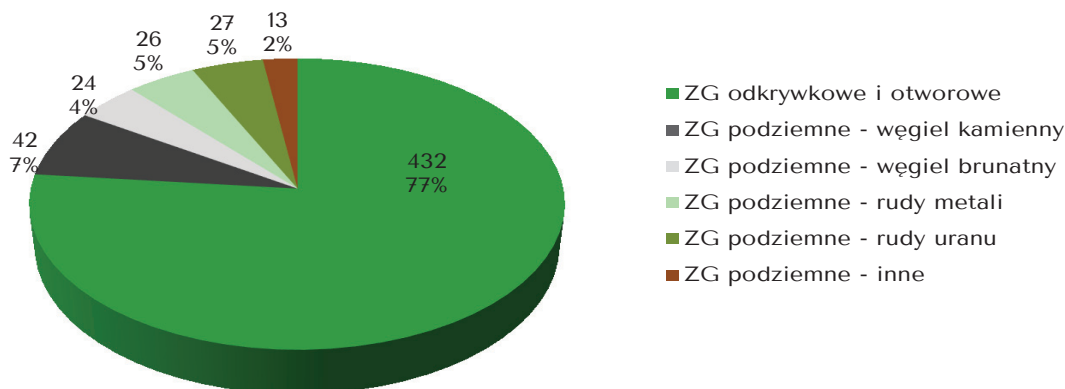
W roku 2017, zgodnie z ustaleniami, zakończono proces przejmowania dokumentacji z kopalń węgla kamiennego „Polska” i „Prezydent” oraz Kopalni Węgla Kamiennego „Kazimierz-Juliusz”. W związku z wygaszeniem terenu górniczego „Katowice-Bogucice-Załęże” obejmującego obszary zlikwidowanej KWK „Katowice-Kleofas”, uzupełniono posiadaną dokumentację mierniczo-geologiczną przejętą w latach 2001-2008, o pozostawione u Przedsiębiorcy dokumenty niezbędne dla celów opiniodawczych.

Po weryfikacji oraz opisie dokumentów w bazie danych, jak również po opracowaniu dokumentacji w stopniu umożliwiającym udzielanie informacji o środowisku i jego ochronie, Archiwum powiadamiało właściwe jednostki administracji państwowej i samorządowej oraz właściwy miejscowo oddział Archiwum Państwowego o przejęciu dokumentacji ze zlikwidowanego zakładu górniczego.

Na koniec 2017 r., w bazie danych zarchiwizowanych dokumentów zarejestrowano 23 654 jednostek archiwalnych będących pojedynczymi dokumentami lub zbiorami dokumentów. Zgromadzony zasób obejmuje ponad 108 tys. dokumentów tekstowych i kartograficznych. Część tych dokumentów przetworzona jest do postaci elektronicznej.

Od roku 2014 opracowywane są grupy przejętych dokumentów opisanych w bazie archiwum jako zespoły tymczasowe zawierające materiały z różnych zakładów górniczych. Do Archiwum przekazane zostały one w większości z archiwum zakładowego WUG, OUG, Państwowej Agencji Restrukturyzacji Górnictwa oraz Akademii Górniczo-Hutniczej. Ponadto Archiwum pozyskało kopie dokumentów w formie elektronicznej z Archiwum Państwowego w Katowicach, Muzeum Górnictwa Węglowego w Zabrze, Tarnowskich Górach i Dąbrowie Górniczej. Dokumenty te pozwoliły na wydzielenie nowych zespołów archiwalnych dla zakładów górniczych zlikwidowanych w XIX w. i początkach XX w.

Do końca 2017 roku założono 432 zespoły archiwalne dla zlikwidowanych zakładów górniczych odkrywkowych i otworowych oraz 132 zespoły archiwalne dla zakładów górniczych prowadzących podziemną eksploatację. Poniżej na rys. 5 przedstawiono wykres graficzny ilości tych dokumentacji.

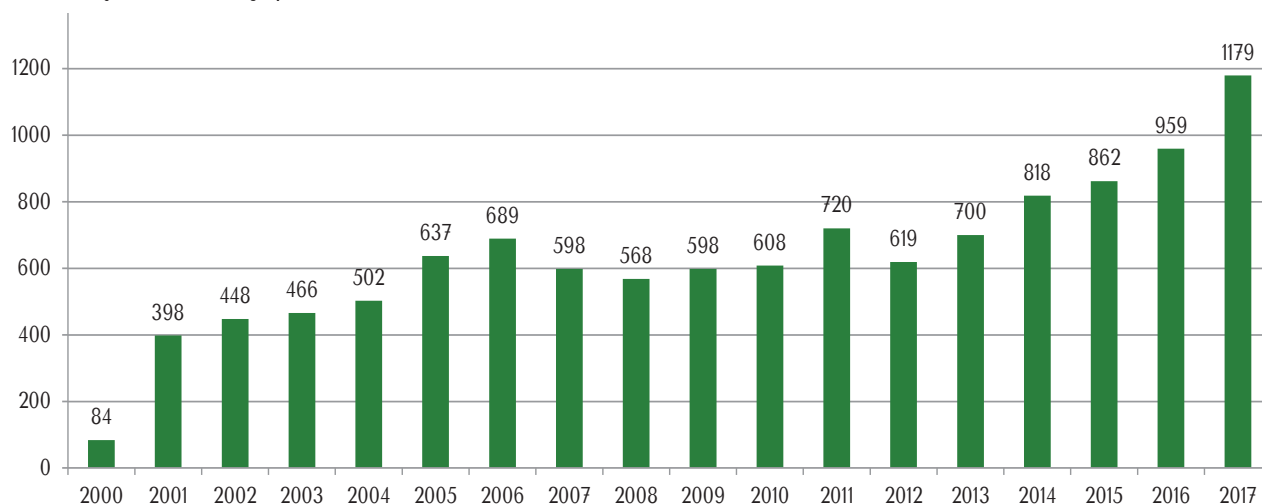

Rys. 5. Liczba dokumentacji z poszczególnych typów ZG zgromadzonych w Archiwum

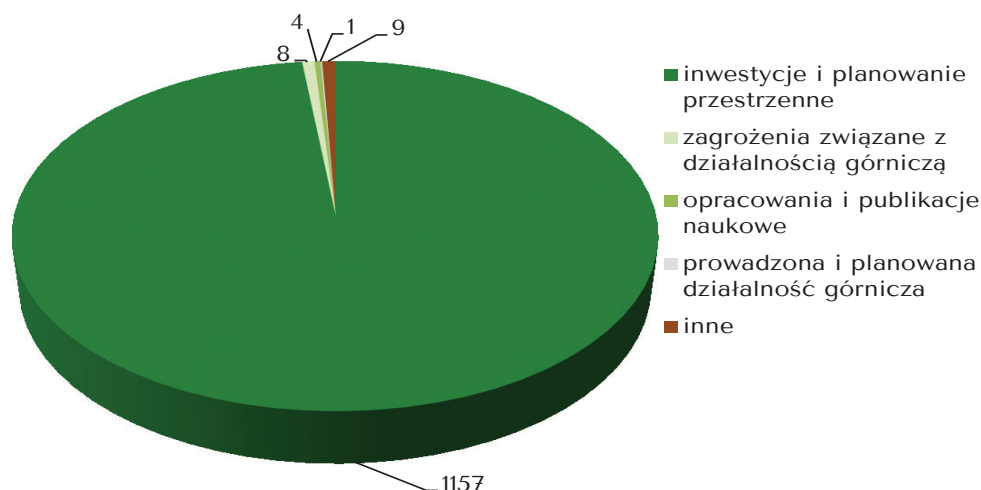
Udostępnianie dokumentacji mierniczo-geologicznej

Udostępnianie dokumentacji mierniczo-geologicznej odbywało się głównie przez udzielanie informacji górniczo-geologicznych oraz wykonywanie kopii dokumentów posiadanych w zasobach archiwum.

Informacje udzielano na bieżąco na podstawie wpływających wniosków dotyczących nieruchomości zlokalizowanych na terenach pogórnich. Były one sporządzane dla urzędów miejskich i gminnych, inwestorów oraz innych zainteresowanych osób. W roku 2017 sporządzono 1 179 informacji. Narastająco do końca 2017 r., udzielono zainteresowanym 11 453 pisemnych informacji. Liczbę informacji o terenach pogórnich wydanych w latach 2000 - 2017 przedstawiono na wykresie (rys. 6). Większość z nich (98%) udzielono dla celów związanych z inwestycjami i planowaniem przestrzennym. Na rys. 7 przedstawiono liczbowy rozkład tematyki najczęściej udzielanych informacji przez Archiwum w 2017 roku.

Rys. 6. Liczba informacji o terenach pogórnich wydanych w latach 2000-2017

Rys. 7. Charakter przedmiotowy informacji udzielanych przez Archiwum w roku 2017

Ponadto zgromadzoną dokumentację, jak i jej spisy udostępniano do wglądu w siedzibie Archiwum. Udzielano również wyjaśnień stronom składającym wnioski, dotyczących wydania dokumentacji i informacji o środowisku na terenach po działalności górniczej w celu wyjaśnienia podstaw prawnych, form i zakresu ich udostępniania.

W ramach wdrażania procedur związanych z zapewnieniem publicznego dostępu do informacji zamieszczano na stronie Biuletynu Informacji Publicznej WUG aktualny spis wraz z kartami informacyjnymi dokumentacji mierniczo-geologicznych zlikwidowanych zakładów górniczych. Na koniec 2017 r. zamieszczono łącznie 453 karty informacyjne.

Inwentaryzacja zlikwidowanych wyrobisk górniczych mających połączenie z powierzchnią

W 2010 r. WUG zainicjował wieloletni projekt badawczy pt.: „Ocena zagrożeń ze strony wyrobisk górniczych mających połączenie z powierzchnią, usytuowanych w zlikwidowanych podziemnych zakładach górniczych oraz określenie działań prewencyjnych”, mający na celu ocenę zagrożeń, jakie stanowią zlikwidowane w latach minionych dawne wyrobiska górnicze. Przedsięwzięcie zyskało wsparcie finansowe Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, w ramach programu „Zmniejszenie uciążliwości wynikających z wydobywania kopalin”. Inwentaryzacja wyrobisk górniczych łączących się z powierzchnią wykonywana jest na podstawie metodyki opracowanej w 2011 roku przez Główny Instytut Górnictwa w Katowicach. Dotychczas przeprowadzono prace badawcze, w ramach których wykonano inwentaryzację ponad 1 600 wyrobisk na obszarach obejmujących zlikwidowane kopalnie węgla kamiennego w Zagłębiu Dąbrowskim oraz kopalnie węgla kamiennego i barytu w województwie dolnośląskim.

W 2017 r. realizowano kolejny etap inwentaryzacji, obejmujący wyrobiska w granicach byłych obszarów górniczych: Katowice I, Chorzów II, Chorzów III, Szopienice I, Siemianowice I, Siemianowice II, Rozalia, Rozbark wraz z byłym rejonem kopalni Łagiewniki, Świętochłowice II, Bytom V, Chruszczów I, Gliwice III, Rokitnica-Biskupice, Kaczyce, Borynia i Wilchwy oraz pole rezerwowe kopalni Siemianowice - zlokalizowanych w obrębie Górnośląskiego Zagłębia Węglowego. Do końca 2017 r. przedstawiono wyniki I etapu inwentaryzacji, obejmującego 297 wyrobisk w czterech dawnych obszarach górniczych, natomiast zakończenie prac przewidziano w III kwartale 2018 r. W grudniu 2017 r. rozpoczęto również przygotowania do kolejnego etapu projektu badawczego, którego celem będzie inwentaryzacja około 1000 wyrobisk górniczych mających połączenie z powierzchnią w rejonach zlikwidowanych kopalń rud metali kolorowych zlokalizowanych na obszarze województw: dolnośląskiego, małopolskiego i śląskiego.

Działania podjęte przez WUG wychodzą naprzeciw zapotrzebowaniu samorządów, inwestorów, urbanistów oraz administracji różnego szczebla na informację o możliwych zagrożeniach dla bezpieczeństwa powszechnego ze strony zlikwidowanych zakładów górniczych.

Uzyskane informacje znajdują zastosowanie przy opracowywaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego gmin na terenach pogórnich oraz wydawaniu przez wójtów, burmistrzów lub prezydentów miast decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu. Raporty inwentaryzacyjne pomagają też potencjalnym inwestorom zaprojektować budynki, obiekty oraz urządzenia infrastruktury technicznej odpowiednio do uwarunkowań górniczo-geologicznych.

Wszystkie opracowane do tej pory karty inwentaryzacyjne zlikwidowanych wyrobisk górniczych są dostępne w Archiwum Dokumentacji Mierniczo-Geologicznej przy WUG. Przekazano je także do NFOŚiGW. Organy samorządowe, których tereny zostały objęte inwentaryzacją zostały poinformowane o możliwości korzystania ze zgromadzonych materiałów. Ich udostępnienie odbywa się na takich samych zasadach, jak udostępnianie dokumentacji mierniczo-geologicznej zlikwidowanych zakładów górniczych, tj. na podstawie ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

2.8. Działalność kontrolna urzędów górniczych i badania wypadkowe

W ramach sprawowanego nadzoru i kontroli nad ruchem zakładów górniczych oraz działalnością pozostałych nadzorowanych podmiotów i jednostek, w zakresie rzeczowym określonym przede wszystkim przez Pgg, pracownicy urzędów górniczych wykonywali czynności inspekcyjno-techniczne, w tym działalność kontrolną. Działalność ta była prowadzona z uwzględnieniem wymagań określonych w ustawie z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. z 2016 r. poz. 1829, z późn. zm.) oraz Pgg.

Ponadto Prezes WUG, jako organ wyspecjalizowany, prowadził kontrole wyrobów przeznaczonych do stosowania w ruchu zakładów górniczych na podstawie ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. o systemie oceny zgodności, ustawę z dnia 13 kwietnia 2016 r. o systemach oceny zgodności i nadzoru rynku oraz rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 765/2008 z dnia 9 lipca 2008 r., ustanawiające wymagania w zakresie akredytacji i nadzoru rynku odnoszące się do warunków wprowadzania produktów do obrotu i uchylające rozporządzenie (EWG) nr 339/93.

Działalność kontrolna OUG i SUG

W ramach sprawowanego nadzoru i kontroli nad ruchem zakładów górniczych oraz nad pozostałymi podmiotami i jednostkami, pracownicy inspekcyjno-techniczni OUG i SUG, w 2017 roku wykonali 19 566 roboczodniówek, w tym 17 351 w ramach kontroli.

Z ogólnej liczby 19 566 wykonanych roboczodniówek kontrolnych, w ramach kontroli planowanych wykonano 15 063 rdn (77%), w ramach kontroli doraźnych 1 023 rdn (5%) i w ramach kontroli powtórnych 126 rdn (0,1%).

Z ogólnej liczby 19 566 roboczodniówek wykonanych przez OUG i SUG, 15 996 roboczodniówki wykonano w ramach kontroli w nadzorowanych zakładach górniczych (tabela 2).

Ponadto, realizując zadania wynikające z Pgg, pracownicy inspekcyjno-techniczni OUG i SUG, wykonali:

- 821 roboczodniówek w ramach ustalania stanu faktycznego i przyczyn zaistniałych zdarzeń lub wypadków;
- 199 roboczodniówek w ramach nadzoru nad akcjami ratowniczymi;
- 1 013 roboczodniówek związanych z postępowaniem dotyczącym działalności bez wymaganej koncesji (nielegalna eksploatacja).

W ramach działalności kontrolnej prowadzonej w roku 2017 w podziemnych zakładach górniczych przez OUG w: Gliwicach, Katowicach, Rybniku, Lublinie, Wrocławiu oraz SUG, na zmianach innych niż ranna wykonano 895 roboczodniówek, co stanowi 8,34% wszystkich roboczodniówek kontrolnych wykonanych w tych zakładach.

Tabela 2. Zbiorcze zestawienie liczby roboczodniówek wykonanych w 2017 roku przez pracowników inspekcyjno-technicznych OUG i SUG w ramach działalności kontrolno-nadzorczej

Urząd Górniczy	Liczba wykonanych rdn w 2017 r.
OUG w Gliwicach	2 486
OUG w Katowicach	2 365
OUG w Rybniku	2 219
OUG w Lublinie	1 134
OUG we Wrocławiu	2 481
OUG w Kielcach	1 255
OUG w Krakowie	1 255
OUG w Krośnie	1 101
OUG w Poznaniu	1 582
OUG w Gdańsku	973
OUG w Warszawie	977
SUG	1 738
Razem	19 566

Działalność kontrolna Wyższego Urzędu Górniczego

Pracownicy inspekcyjno-techniczni WUG w ramach działalności kontrolno-nadzorczej w roku 2017 wykonali łącznie 1 390 roboczodniówek (tabela 3), w tym:

- 1 310 roboczodniówek kontrolnych w zakładach górniczych oraz innych nadzorowanych podmiotach i jednostkach, na podstawie ustawy o swobodzie działalności gospodarczej;
- 40 roboczodniówek w ramach nadzoru nad merytoryczną działalnością dyrektorów urzędów (OUG/SUG);
- 40 roboczodniówek w ramach ustalania stanu faktycznego i przyczyn zaistniałych zdarzeń lub wypadków oraz nadzoru nad akcjami ratowniczymi.

Tabela 3. Zbiorcze zestawienie liczby roboczodniówek wykonanych przez pracowników inspekcji technicznych WUG w ramach działalności kontrolno-nadzorczej 2017 r.

Komórka WUG	Roboczodniówki kontrolne wykonane w zakładach górniczych oraz innych podmiotach i jednostkach	Roboczodniówki wykonane w ramach ustalania stanu faktycznego oraz przyczyn zdarzeń i wypadków, a także w ramach nadzoru nad akcjami ratowniczymi	Roboczodniówki wykonane w ramach nadzoru nad merytoryczną działalnością dyrektorów urzędów górniczych	Ogółem
Departament Górnictwa Podziemnego	228	21	20	269
Departament Górnictwa Otworowego i Wiertnictwa	215	1	13	229
Departament Energomechaniczny	471	10	3	484
Departament Ochrony Środowiska i Gospodarki Złożem	396	8	4	408
Razem	1 310	40	40	1 390

Badania powypadkowe

W 2017 r., w związku z zaistniałymi niebezpiecznymi zdarzeniami, wypadkami oraz zgonami naturalnymi, dyrektorzy OUG i SUG przeprowadzili i zakończyli:

- 74 badania mające na celu ustalenie stanu faktycznego i przyczyn niebezpiecznych zdarzeń oraz wypadków, tj.:
 - 9 badań wypadków śmiertelnych;
 - 13 badań wypadków ciężkich;
 - 10 badań wypadków zbiorowych;
 - 11 badań innych wypadków;
 - 31 badań niebezpiecznych zdarzeń oraz
 - 7 badań zgonów naturalnych.

Szczegółową statystykę badań przyczyn i okoliczności niebezpiecznych zdarzeń, wypadków oraz zgonów naturalnych w 2017 r. w poszczególnych urzędach górniczych przedstawiono w tabeli 4.

Tabela 4. Liczba zakończonych przez poszczególne urzędy górnicze w 2017 r. postępowań prowadzonych w celu ustalenia przyczyn i okoliczności niebezpiecznych zdarzeń, wypadków oraz zgonów naturalnych

Urząd górniczy	Badania przyczyn i okoliczności niebezpiecznych zdarzeń oraz wypadków	Badania przyczyn i okoliczności zgonów naturalnych	Ogółem
OUG w Gdańsku	1	1	2
OUG w Gliwicach	14	2	16
OUG w Katowicach	22	1	23
OUG w Kielcach	2	0	2
OUG w Krakowie	5	0	5
OUG w Krośnie	1	0	1
OUG w Lublinie	3	0	3
OUG w Poznaniu	2	1	3
OUG w Rybniku	6	1	7
OUG w Warszawie	0	0	0
OUG we Wrocławiu	12	1	13
SUG	6	0	6
WUG	0	0	0
Razem (OUG+SUG+WUG)	74	7	81

2.9. Stwierdzone nieprawidłowości i zatrzymane roboty

Przy wykonywaniu nadzoru i kontroli organ nadzoru górniczego obowiązany jest nakazać usunięcie nieprawidłowości powstałych wskutek naruszenia przepisów stosowanych w ruchu zakładu górniczego lub warunków określonych w planie ruchu zakładu górniczego, a w przypadku działalności prowadzonej na podstawie koncesji udzielonej przez starostę - warunków prowadzenia ruchu zakładu górniczego, określonych w tej koncesji. Jeśli stwierdzone zostanie bezpośrednie zagrożenie dla zakładu górniczego, jego pracowników, bezpieczeństwa powszechnego lub środowiska, organ nadzoru górniczego może w całości albo w części wstrzymać ruch tego zakładu lub jego urządzeń, określając warunki jego wznowienia.

W związku z wynikami kontroli oraz oględzin miejsc niebezpiecznych zdarzeń i wypadków przeprowadzonymi w 2017 r., pracownicy inspekcyjno-techniczni urzędów górniczych po ustaleniu stanu faktycznego wstrzymali, w 1 618 przypadkach w całości, lub w części ruch zakładu górniczego lub jego urządzeń, w tym w 1 444 przypadkach w kopalniach węgla kamiennego.

Szczegółowe dane dotyczące liczby wstrzymanych przez pracowników inspekcyjno-technicznych urzędów górniczych w 2017 r. robót górniczych lub wstrzymanego ruchu maszyn i urządzeń w poszczególnych rodzajach zakładów górniczych oraz poszczególnych obszarach przedstawiono w tabeli 5. Najwięcej zatrzymań w kopalniach węgla kamiennego było spowodowanych nieprawidłowym stanem urządzeń energomechanicznych.

Tabela 5. Wstrzymane przez organy nadzoru górniczego roboty górnicze oraz wstrzymany przez te organy ruch maszyn i urządzeń w zakładach górniczych w 2017 r.

Rodzaj zakładu górniczego	Przedmiot wstrzymania							Ogółem
	eksploatacja ścian	drażenie chodników	eksploatacja zabierek	inne roboty górnicze	urządzenia mechaniczne	urządzenia elektryczne	inne urządzenia	
kopalnie węgla kamiennego	96	161	0	107	822	246	12	1 444
pozostałe podziemne zakłady górnicze	1	5	12	5	23	32	0	78
odkrywkowe zakłady górnicze	8	0	0	49	24	2	7	90
otworowe zakłady górnicze oraz zakłady wykonujące roboty geologiczne	0	1	0	2	0	3	0	6
Razem	105	167	12	163	869	283	19	1 618

W związku z zatrzymaniem robót górniczych, ruchu maszyn i urządzeń oraz w ramach realizacji wniosków po niebezpiecznych zdarzeniach, wypadkach i zgonach naturalnych, organy nadzoru górniczego podejmowały m.in. działania profilaktyczne, nakazując:

- po każdym wypadku lub niebezpiecznym zdarzeniu omówić okoliczności, oraz przyczyny tych zdarzeń z zainteresowaną załogą zakładów górniczych oraz wdrożyć ustalone działania zapobiegające zaistnieniu podobnych zdarzeń w przyszłości;
- zapewnić możliwość pobierania i stosowania przez wszystkich pracowników zatrudnionych w ścianach eksploatacyjnych oraz drażonych wyrobiskach korytarzowych półmasek filtrujących wielokrotnego użytku skompletowanych z filtrami odpowiedniej klasy ochronnej;
- zdyscyplinować osoby dozoru ruchu specjalności elektrycznej i elektromonterów, w zakresie przestrzegania procedur i zasad bezpiecznego wykonywania prac przy urządzeniach i instalacjach elektrycznych;
- poprawić skuteczność kontroli układów i zestawów transportowych w celu wyeliminowania przypadków prowadzenia transportu niezgodnie z dokumentacjami tych układów oraz przy użyciu niesprawnych urządzeń;
- wyeliminować składowanie materiałów na drogach transportu w sposób utrudniający prowadzenie prac transportowych;
- zweryfikować zasady zapoznania pracowników z postanowieniami dokumentów określających sposoby prowadzenia prac transportowych, z uwzględnieniem sprawdzania wiadomości szkolenych pracowników, w celu niedopuszczania do prac transportowych osób nieposiadających dostatecznej wiedzy;
- wyegzekwować od podległych osób kierownictwa i dozoru ruchu górniczego przeprowadzanie prawidłowych kontroli obudowy wyrobisk zgodnie z obowiązującymi ustaleniami w tym zakresie;
- dokonać analizy projektów technicznych ścian w zakresie zapisów dotyczących prowadzenia prac w rejonach skrzyżowań ścian z wyrobiskami, w których zabudowane są przenośniki zgrzeblowe podścianowe oraz zasad eksploatacji przenośników zgrzeblowych z uwzględnieniem postępowania podczas usuwania zatorów na przenośnikach;
- wyeliminować przypadki nieprawidłowej likwidacji wyrobisk przyścianowych, zwłaszcza w polach meta-nowych w sposób mogący powodować tworzenie się przestrzeni o znacznych objętościach wypełnionych metanem;
- przeanalizować możliwość zastosowania transportu innego niż linowy po spągu w likwidowanych wyrobiskach ścianowych;
- ustalić sposób podnoszenia i opuszczania napędów przenośników zgrzeblowych, w instrukcjach przeznaczonych dla pracowników zatrudnionych przy montażu, wydłużaniu, skracaniu i przebudowie tych przenośników;
- dokonać analizy instrukcji bezpiecznego prowadzenia prac wiertniczych dla celów geofizycznych i innych instrukcji związanych z wykonywaniem tych prac oraz uzupełnić je o niezbędne zagadnienia związane z organizacją i bezpieczeństwem pracy;
- przeprowadzić szczegółową analizę robót górniczych prowadzonych w granicach wyznaczonych filarów ochronnych z uwzględnieniem wszystkich uwarunkowań niekorzystnie wpływających na stan naprężeń, a w szczególności różnic w sumarycznej grubości wybranych pokładów w sąsiedztwie granic tych filarów;

- sprawdzić prawidłowość przyjętych parametrów robót strzałowych przez uprawnionego rzeczoznawcę do spraw ruchu zakładu górniczego w zakresie robót strzałowych wykonywanych w odkrywkowych zakładach górniczych, ze szczególnym uwzględnieniem zasięgu strefy rozrzutu.

2.10. Działalność represyjna

W 2017 r. Prezes WUG wydał jedną decyzję nakładającą karę pieniężną na przedsiębiorcę w wysokości 244,13 zł (w 2016 r. 1 decyzja w wysokości 37 004,00 zł).

W 2017 r. Prezes WUG nie wydał w odniesieniu do osób kierownictwa i dozoru ruchu zakładów górniczych, wykonujących czynności z rażącym niedbalstwem, z naruszeniem Pgg lub rażącym naruszeniem przepisów wydanych na podstawie Pgg, decyzji ostatecznych orzekających o zakazie wykonywania określonych czynności (w 2016 r. wydano 8 decyzji w trybie art. 77 ust. 1 Pgg, w związku z wypadkami).

Organy nadzoru górniczego skierowały do sądów rejonowych 207 wniosków o ukaranie sprawców wykroczeń. Wnioski do sądów rejonowych w 94 przypadkach skierowane zostały w związku z badaniem przyczyn i okoliczności niebezpiecznych zdarzeń i wypadków w zakładach górniczych, a w 113 przypadkach w wyniku przeprowadzonych kontroli w zakładach górniczych. Liczba spraw rozpoznanych przez sądy rejonowe w 2017 r. wyniosła 203.

Suma orzeczonych kar grzywny wyniosła 192 350,00 zł, a średnia wysokość kary grzywny 948,00 zł (bez uwzględnienia spraw zakończonych uniewinnieniami, przedawnieniami, umorzeniami). Szczegółowe dane dotyczące liczby wniosków skierowanych do sądów rejonowych oraz dodatkowe dane dotyczące spraw wszczętych w tym zakresie przedstawiono w tabelach 6 i 7.

Tabela 6. Liczba wniosków o ukaranie w sprawach o wykroczenia, skierowanych w 2017 r. przez organy nadzoru górniczego do sądów rejonowych

Urząd górniczy	Liczba wniosków skierowanych do sądów w związku z zaistniałymi niebezpiecznymi zdarzeniami oraz wypadkami	Liczba wniosków skierowanych do sądów w związku z przeprowadzonymi kontrolami	Ogółem
OUG w Gdańsku	8	4	12
OUG w Gliwicach	32	8	40
OUG w Katowicach	44	20	64
OUG w Kielcach	2	11	13
OUG w Krakowie	3	7	10
OUG w Krośnie	0	8	8
OUG w Lublinie	0	9	9
OUG w Poznaniu	0	18	18
OUG w Rybniku	2	16	18
OUG w Warszawie	0	0	0
OUG we Wrocławiu	3	11	14
SUG	0	0	0
WUG	0	1	1
Razem	94	113	207

Tabela 7. Statystyka spraw o wykroczenia oraz liczba osób ukaranych przez sądy rejonowe na wniosek organów nadzoru górniczego w 2017 r.

Urząd górniczy	Liczba wniosków o ukaranie, skierowanych do sądów rejonowych	Liczba wniosków o ukaranie, rozpoznanych przez sądy rejonowe	Orzeczona grzywna (w zł)	Uniewinnienia, przedawnienia, odstąpienia od wymierzenia kary	Liczba osób ukaranych			
					kierownictwo	dozór wyższy	dozór	inne osoby
OUG w Gdańsku	12	16	20 500	0	12	0	0	4
OUG w Gliwicach	40	39	31 400	0	9	6	10	14
OUG w Katowicach	64	60	61 400	0	14	19	10	17
OUG w Kielcach	13	11	10 000	0	2	0	3	6
OUG w Krakowie	10	7	5 100	0	4	0	0	3
OUG w Krośnie	8	6	4 550	1	0	0	1	4
OUG w Lublinie	9	7	5 000	0	2	0	1	4
OUG w Poznaniu	18	11	21 000	0	4	0	0	7
OUG w Rybniku	18	20	18 000	0	4	8	8	0
OUG w Warszawie	0	0	0	0	0	0	0	0
OUG we Wrocławiu	14	18	8 400	3	3	0	3	9
SUG	0	7	6 000	1	1	3	2	0
WUG	1	1	1 000	0	0	1	0	0
Razem	207	203	192 350	5	55	37	38	68

W 2017 r. organy nadzoru górniczego oraz pracownicy urzędów górniczych w stosunku do sprawców naruszających obowiązki pracownicze w 1 160 przypadkach zastosowali środki oddziaływania wychowawczego przewidziane w art. 41 ustawy z dnia 20 maja 1971 r. - Kodeksu wykroczeń (Dz. U. 2015 r. poz. 1094), dalej zwanej „Kodeksem wykroczeń”.

W 45 przypadkach środki oddziaływania wychowawczego zostały zastosowane w związku z nieprawidłowościami stwierdzonymi podczas badania przyczyn i okoliczności zaistniałych niebezpiecznych zdarzeń oraz wypadków (z czego 31 - w wyniku pisemnego wystąpienia dyrektorów urzędów górniczych), a w 1 115 przypadkach - w związku z nieprawidłowościami stwierdzonymi podczas kontroli (z czego 1 099 środków zostało zastosowanych przez pracowników inspekcji technicznych, a 16 zostało zastosowanych w wyniku pisemnego wystąpienia dyrektorów OUG, SUG lub Prezesa WUG, skierowanego do pracodawcy). Liczbę środków oddziaływania wychowawczego obrazuje poniższa tabela nr 8.

Tabela 8. Liczba środków oddziaływania wychowawczego zastosowanych w 2017 r.

Urząd górniczy	Liczba zastosowanych środków w związku z niebezpiecznymi zdarzeniami oraz wypadkami			Liczba zastosowanych środków w związku z kontrolami			Łączna liczba zastosowanych środków		
	nałożonych przez pracowników inspekcyjno-technicznych	nałożonych w związku z pismem organu nadzoru górniczego	Ogółem	nałożonych przez pracowników inspekcyjno-technicznych	nałożonych w związku z pismem organu nadzoru górniczego	Ogółem	nałożonych przez pracowników inspekcyjno-technicznych	nałożonych w związku z pismem organu nadzoru górniczego	Ogółem
OUG w Gdańsku	0	0	0	19	0	19	19	0	19
OUG w Gliwicach	0	25	25	239	2	241	239	27	266
OUG w Katowicach	11	5	16	161	8	169	172	13	185
OUG w Kielcach	0	0	0	33	3	36	33	3	36
OUG w Krakowie	1	0	1	26	0	26	27	0	27
OUG w Krośnie	0	0	0	43	0	43	43	0	43
OUG w Lublinie	0	0	0	9	0	9	9	0	9
OUG w Poznaniu	0	0	0	8	0	8	8	0	8
OUG w Rybniku	2	0	2	493	3	496	495	3	498
OUG w Warszawie	0	0	0	0	0	0	0	0	0
OUG we Wrocławiu	0	0	0	67	0	67	67	0	67
SUG	0	1	1	1	0	1	1	1	2
Razem OUG + SUG	14	31	45	1 099	16	1 115	1 113	47	1 160
WUG	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Razem OUG + SUG + WUG	14	31	45	1 099	16	1 115	1 113	47	1 160

W 2017 r. grzywnami w drodze mandatu karnego zostały ukarane 943 osoby na kwotę 409 050 zł, w tym 90 osób kierownictwa, 135 osób wyższego dozoru ruchu, 410 osób dozoru ruchu oraz 308 innych osób.

Liczbę osób ukaranych grzywną w drodze mandatu karnego oraz łączną kwotę grzywnien nałożonych w tym trybie w 2017 r. przedstawiono w tabeli 9.

Tabela 9. Liczba osób ukaranych grzywną w drodze mandatu karnego oraz łączna kwota grzywien nałożonych w tym trybie w 2017 r.

Urząd górniczy	Liczba osób ukaranych	Łączna kwota nałożonych grzywien (w zł)	Liczba osób ukaranych na stanowiskach			
			kierownictwa	dozoru wyższego	dozoru	innych osób w ruchu zakładu górniczego
OUG w Gdańsku	36	13 450	10	1	3	22
OUG w Gliwicach	101	44 700	11	12	52	26
OUG w Katowicach	262	127 500	9	73	158	22
OUG w Kielcach	48	21 900	7	0	9	32
OUG w Krakowie	34	12 600	10	1	10	13
OUG w Krośnie	33	11 900	8	2	5	18
OUG w Lublinie	74	32 300	4	2	22	46
OUG w Poznaniu	67	23 700	9	0	7	51
OUG w Rybniku	139	63 650	9	29	84	17
OUG w Warszawie	26	7 300	1	0	1	24
OUG we Wrocławiu	105	42 750	9	10	54	32
SUG	6	2 700	1	3	2	0
Razem OUG + SUG	931	404 450	88	133	407	303
WUG	12	4 600	2	2	3	5
Razem OUG + SUG + WUG	943	409 050	90	135	410	308

2.11. Działalność komisji powoływanych przez Prezesa WUG

Prezes WUG obowiązany jest do powoływania komisji ds. opiniowania stanu bezpieczeństwa powszechnego, związanego z ruchem zakładu górniczego, stanu bezpieczeństwa pracy w górnictwie oraz stanu rozpoznania i zwalczania zagrożeń w zakładach górniczych.

W 2017 r. działały następujące, mające taki status, komisje:

- Komisja Bezpieczeństwa Pracy w Górnictwie;
- Komisja do spraw Ochrony Powierzchni;
- Komisja do spraw Zagrożeń w Podziemnych Zakładach Górniczych Wydobywających Węgiel Kamienny;
- Komisja do spraw Zagrożeń w Podziemnych Zakładach Górniczych Wydobywających Kopaliny inne niż Węgiel Kamienny.

Komisja Bezpieczeństwa Pracy w Górnictwie

Do zadań Komisji należy przedstawianie Prezesowi WUG opinii, wniosków oraz propozycji dotyczących stanu bezpieczeństwa pracy w górnictwie, w szczególności w zakresie:

- bezpieczeństwa i higieny pracy;
- stosowania przepisów wydanych na podstawie art. 120 ust. 1, art. 120 ust. 2 albo art. 124 Pgg;
- zagadnień niewymienionych w pkt 1 i 2, istotnych dla bezpieczeństwa pracy w górnictwie, wskazanych przez Prezesa WUG.

W 2017 r. odbyły się dwa posiedzenia Komisji Bezpieczeństwa Pracy w Górnictwie. Komisja, w formie dwóch uchwał, przedłożyła Prezesowi WUG opinie o następującej treści:

1. Uchwała z dnia 20 czerwca 2017 r., w której zalecono przedsiębiorcom górnictwem:
 - przeprowadzenie stosownych szkoleń w podległych zakładach górniczych, dotyczących regulacji prawnych wynikających z wprowadzonych zmian po wejściu w życie nowych przepisów wykonawczych do ustawy Pgg;
 - kontynuować działania zapewniające skuteczną realizację wniosków Komisji powołanych przez Prezesa WUG dla zbadania przyczyn i okoliczności katastrof;
 - w zakładach górniczych wydobywających węgiel kamienny, dążąc do eliminacji powielania błędów i nieprawidłowości formułowanych po tych zdarzeniach;
 - poprawić jakość szkoleń specjalistycznych i w dziedzinie bhp, między innymi poprzez:
 - zatrudnienie odpowiednio przygotowanej kadry wykładowców i instruktorów,
 - przeprowadzanie kursów specjalistycznych w jednostkach szkoleniowych o wysokim standardzie wyposażenia bazy praktycznej,
 - szkolenie pracowników podmiotów gospodarczych w zakresie zagrożeń i znajomości zakładu górnictwa poprzez odpowiednie osoby zatrudnione w zakładzie górnictwa,
 - w świetle przepisów dotyczących ruchu podziemnych zakładów górniczych obowiązujących od 1 lipca 2017 r. monitorować i analizować zasady zatrudniania pracowników w wyrobiskach podziemnych objętych zagrożeniem klimatycznym. Z wynikami zapoznawać przedstawicieli załóg górniczych.
2. Uchwała z dnia 29 listopada 2017 r. w której zalecono przedsiębiorcom górnictwem:
 - w związku z dominującą pozycją pylicy płuc w strukturze chorób zawodowych w górnictwie, zaleca się przedsiębiorcom podjęcie skutecznych działań mających na celu poprawę skuteczności profilaktyki pylicy płuc, w zakresie zaopatrzenia oraz doboru półmasek filtrujących z uwzględnieniem nie tylko poziomu zapylenia, ale również warunków mikroklimatu, występującego na stanowiskach pracy;
 - za niezbędne uznaje się podjęcie stosownych działań przez przedsiębiorców górniczych prowadzących eksploatację węgla kamiennego w zakresie poprawy prognozowania zagrożenia pożarowego.

Komisja do spraw Zagrożeń w Podziemnych Zakładach Górniczych Wydobywających Węgiel Kamienny

Do zadań Komisji do spraw Zagrożeń w Podziemnych Zakładach Górniczych Wydobywających Węgiel Kamienny należą:

- opiniowanie stanu rozpoznania i zwalczania zagrożeń w podziemnych zakładach górniczych wydobywających węgiel kamienny, zakładach wykonujących roboty geologiczne oraz zakładach prowadzących działalność określoną w art. 2 ust. 1 Pgg (z wyjątkiem takiej działalności prowadzonej w wyrobiskach powstałych w wyniku robót górniczych prowadzonych w związku z eksploatacją złóż kopaliny innych niż węgiel kamienny), w szczególności: tąpniętami i zawałami, metanowego, wyrzutami gazów i skał, pożarowego, klimatycznego, wybuchem pyłu węglowego oraz wodnego, w celu bezpiecznego prowadzenia robót w warunkach ich występowania;
- analiza i ocena stanu przewietrzania wyrobisk podziemnych w podziemnych zakładach górniczych wydobywających węgiel kamienny oraz wspomnianych zakładach, z uwzględnieniem parametrów mikroklimatu powietrza kopalnianego na stanowiskach pracy;
- opiniowanie nowych systemów eksploatacji w podziemnych zakładach górniczych wydobywających węgiel kamienny;
- opiniowanie projektów technicznych wraz z technologią dla rejonów wentylacyjnych ścian, w których prognoza metanowości bezwzględnej przewiduje przekroczenie 40 m³/min;
- opiniowanie kompleksowych projektów eksploatacji pokładów węgla kamiennego lub ich części, zaliczonych do odpowiednich stopni zagrożenia tąpniętami;
- opiniowanie projektów odmetanowania zakładów górniczych lub zakładów oraz projektów wydobycia metanu ze złóż węgla kamiennego przez otwory z powierzchni;
- opiniowanie projektów prowadzenia robót górniczych w zakładach górniczych w rejonach szczególnie zagrożonych tąpniętami, pożarami, zapaleniem metanu, wyrzutami gazów i skał lub innymi zagrożeniami występującymi w związku z eksploatacją złóż węgla kamiennego;
- opiniowanie projektów wprowadzania wód technologicznych i innych do górotworu w aspekcie zagrożenia wodnego dla wyrobisk górniczych;
- opiniowanie projektów likwidacji zakładów górniczych lub zakładów, lub ich oznaczonych części;
- opiniowanie projektów aktów normatywnych, Polskich Norm oraz rozwiązań organizacyjno-technicznych, dotyczących zagadnień mieszczących się w zakresie zadań Komisji.

W 2017 r. odbyło się 10 posiedzeń Komisji, podczas których rozpatrzono 23 sprawy, w których podjęto uchwały. Przedmiotem posiedzeń w większości było opiniowanie:

- kompleksowych projektów eksploatacji pokładów i złóż zagrożonych tąpnięciami oraz aneksów do tych projektów;
- projektów technicznych eksploatacji pokładów ścianami prowadzonymi w warunkach specjalnych oraz wybranych zagadnień będących przedmiotem regulacji tych projektów;
- zagadnień związanych z prowadzeniem robót górniczych w rejonach szczególnie zagrożonych;
- poprawności stosowanych rozwiązań organizacyjno-technicznych podczas prowadzenia robót górniczych.

Komisja do spraw Zagrożeń w Podziemnych Zakładach Górniczych Wydobywających Kopaliny inne niż Węgiel Kamienny

Do zadań Komisji do spraw Zagrożeń w Zakładach Górniczych Wydobywających Kopaliny inne niż Węgiel Kamienny należą:

- opiniowanie stanu rozpoznania i zwalczania zagrożeń w zakładach górniczych wydobywających kopaliny inne niż węgiel kamienny, zakładach wykonujących roboty geologiczne oraz zakładach prowadzących działalność określoną w art. 2 ust. 1 Pgg (w wyrobiskach powstałych w wyniku robót górniczych prowadzonych w związku z eksploatacją złóż kopaliny innych niż węgiel kamienny), w szczególności: tąpnięciami i zawałami, metanowego, wyrzutami gazów i skał, pożarowego, klimatycznego, gazowego oraz wodnego, w celu bezpiecznego prowadzenia robót w warunkach ich występowania;
- opiniowanie kompleksowych projektów eksploatacji złóż rud miedzi lub ich części, zaliczonych do odpowiednich stopni zagrożenia tąpnięciami;
- opiniowanie projektów prowadzenia robót górniczych w rejonach szczególnie zagrożonych tąpnięciami, pożarami, zapaleniem metanu, wyrzutami gazów i skał lub innymi zagrożeniami występującymi w związku z eksploatacją złóż kopaliny innych niż węgiel kamienny;
- opiniowanie projektów wprowadzania wód technologicznych i innych do górotworu w aspekcie zagrożenia wodnego dla wyrobisk górniczych;
- opiniowanie projektów likwidacji zakładów górniczych lub zakładów, lub ich oznaczonych części;
- opiniowanie projektów aktów normatywnych, Polskich Norm oraz rozwiązań organizacyjno-technicznych, dotyczących zakresu działania Komisji.

W 2017 r. odbyło się jedno posiedzenia Komisji, podczas którego rozpatrzono oraz podjęto uchwały w 3 sprawach.

Przedmiotem posiedzenia było opiniowanie:

- zasad dalszego prowadzenia robót eksploatacyjnych w polu RU-XXI/1 i RU XXI/2 po wystąpieniu w dniu 29.11.2016 r. tąpnięcia spowodowanego wstrząsem górotworu o energii 1×10^8 J w polu XXI/2;
- zasad dalszego prowadzenia robót eksploatacyjnych w polu RU-XIX/2;
- z uwzględnieniem lokalizacji czynnej komory maszyn ciężkich KMC C-24 na wybiegu pola;
- zasad stosowania temperatury zastępczej klimatu do oceny warunków klimatycznych w zakładach górniczych KGHM Polska Miedź S.A.

Komisja do spraw Ochrony Powierzchni

Do zadań Komisji do spraw Ochrony Powierzchni należy opiniowanie stanu bezpieczeństwa powszechnego, związanego z ruchem zakładów górniczych.

W 2017 roku, na wniosek Dyrektora OUG w Gliwicach, Komisja procedowała nad wnioskiem Węglukoks Kraj KWK „Bobrek-Piekary” Ruch Bobrek dotyczącym „Programu ochrony powierzchni dla eksploatacji projektowanej do planu ruchu na lata 2018-2020 wraz z perspektywą do 2023 roku”.

Zapewnienie bezpieczeństwa powszechnego jest elementem kluczowym przy podejmowaniu przez Komisję opinii w odniesieniu do przedłożonego programu, czego wyrazem są zalecenia zawarte w uchwale.

2.12. Nadzór nad szkoleniami w górnictwie

Pracowników zatrudnionych w górnictwie obowiązują szczególne rygory w zakresie bezpiecznego postępowania oraz utrzymania prawidłowego stanu bezpieczeństwa, dlatego też kwalifikacje załogi oraz poziom znajomości obowiązujących przepisów w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy mają zasadniczy wpływ na stan bezpieczeństwa w zakładach górniczych. W celu zapewnienia należytego poziomu oraz wysokiej jakości szkoleń pracowników zakładów górniczych, organy nadzoru górniczego sprawowały nadzór i kontrolę nad szkoleniem osób wykonujących czynności w ruchu zakładu górniczego. Przedstawiciele urzędów górniczych przeprowadzili kontrole w zakładach górniczych oraz jednostkach organizacyjnych trudniących się szkoleniem, w zakresie: dokumentacji szkoleniowej, posiadania odpowiedniej kadry oraz środków umożliwiających właściwe szkolenie osób wykonujących czynności w ruchu zakładów górniczych.

W tym zakresie, w 2017 roku, pracownicy urzędów górniczych wykonali 126 roboczodniówek kontrolnych, które wykazały szereg nieprawidłowości dotyczących realizacji:

- szkoleń w dziedzinie bhp;
- szkoleń w zakresie obsługi maszyn i urządzeń górniczych;
- przeszkoleń specjalistycznych;
- szkoleń pracowników podmiotów gospodarczych przed dopuszczeniem ich do pracy w ruchu zakładu górniczego.

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami wydane zostały decyzje nakazujące usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości; nałożono także grzywny w drodze mandatów karnych lub zastosowano ostrzeżenia zgodnie z art. 41 Kodeksu wykroczeń.

2.13. Inspirowanie i wspomaganie badań naukowych w górnictwie

W roku 2010 na wniosek Prezesa WUG, został uruchomiony strategiczny projekt badawczy pt.: „Poprawa bezpieczeństwa pracy w kopalniach”. Projekt ten ogłosiło Narodowe Centrum Badań i Rozwoju (dalej: NCBiR) - instytucja wspierająca polskie jednostki naukowe oraz przedsiębiorstwa w rozwijaniu ich zdolności do tworzenia i wykorzystywania rozwiązań opartych na wynikach badań naukowych.

Strategiczny projekt badawczy zawiera następujące zadania:

1. Opracowanie nowej kategoryzacji zagrożeń naturalnych w podziemnych zakładach górniczych wraz z jej doświadczalną weryfikacją.
2. Opracowanie zasad projektowania robót górniczych w warunkach występowania skojarzonego zagrożenia metanowo-pożarowego w aspekcie systemów przewietrzania w podziemnych zakładach górniczych wydobywających węgiel kamienny.
3. Opracowanie zasad pomiarów i badań parametrów powietrza kopalnianego dla oceny zagrożenia metanowego i pożarowego w podziemnych zakładach górniczych wydobywających węgiel kamienny.
4. Poprawa efektywności odmetanowania górotworu w warunkach dużej koncentracji wydobywania w podziemnych zakładach górniczych wydobywających węgiel kamienny.
5. Opracowanie zasad zatrudniania pracowników w warunkach zagrożenia klimatycznego w podziemnych zakładach górniczych.
6. Opracowanie rozwiązań wraz z aparaturą pomiarową umożliwiającą przeprowadzenie pomiarów oraz diagnozowanie kabli i przewodów elektroenergetycznych w wyrobiskach zagrożonych wybuchem metanu i/lub pyłu węglowego.
7. Opracowanie funkcjonalnego systemu bezprzewodowej łączności ratowniczej z możliwością stosowania w wyrobiskach zagrożonych wybuchem metanu i/lub pyłu węglowego.
8. Opracowanie systemu gazometrycznego powodującego natychmiastowe wyłączenie energii zasilającej maszyny i urządzenia w przypadku nagłego wypływu metanu ze zrobów do wyrobisk eksploatacyjnych.
9. Wyznaczanie współczynnika korekcji pomiędzy automatycznym pomiarem prędkości powietrza a uśrednioną wartością prędkości mierzoną anemometrem ręcznym.
10. Opracowanie systemu zarządzania zmęczeniem u pracowników zatrudnionych w wyrobiskach podziemnych zakładów górniczych wydobywających węgiel kamienny.
11. Opracowanie odzieży ochronnej dla ratowników górniczych.
12. Opracowanie systemów orientacji i sygnalizowania kierunku wycofania się załogi na drogach ucieczkowych w chodnikach przyścianowych.

Wdrożenie w zakładach górniczych produktów końcowych realizacji poszczególnych tematów powinno prowadzić do minimalizacji zagrożeń i zwiększenia poprawy bezpieczeństwa pracy w obszarach, które w ostatnich latach najczęściej wiązały się z wypadkami w zakładach górniczych.

28 listopada 2017 r. w siedzibie NCBiR odbyło się posiedzenie Komitetu Sterującego strategicznego projektu, na którym przyjęto raport końcowy z realizacji ostatniego z projektów. Tym samym całe przedsięwzięcie zostało zakończone. W podsumowaniu realizacji strategicznego projektu Komitet uznał, że wskazana byłaby jego kontynuacja, zwłaszcza w tych obszarach, które zakończono na poziomie badań laboratoryjnych lub opracowania prototypów rozwiązań.

Podkreślić należy, że w styczniu 2015 r. Prezes WUG ustanowił Zespół do spraw analizy produktów finalnych zadań badawczych i projektów, realizowanych w ramach strategicznego projektu badawczego pt.: „*Poprawa bezpieczeństwa pracy w kopalniach*”. Jego priorytetowym zadaniem było skonstatowanie zakończonych zadań badawczych poprzez transformację wniosków z nich wynikających do praktycznego zastosowania w zakładach górniczych poprzez:

- wprowadzenie nowego przepisu prawa (bądź nowelizacji obowiązującego);
- zastosowanie instrukcji, wytycznych lub norm;
- propagowanie dobrych praktyk.

W 2017 r. odbyły się cztery posiedzenia Zespołu, w trakcie których wypracowano wspólne stanowisko w zakresie dotyczącym zadań/projektów badawczych nr 4, 5, 6 oraz 7 i 8. W dniu 11 stycznia 2018 r. odbyło się posiedzenie Zespołu, na którym wypracowano wspólne stanowisko dla dwóch ostatnich projektów, tj.: nr 10 i 11. Tym samym Zespół zakończył swoją działalność.

Prace Zespołu trwały od 23 stycznia 2015 r. do 11 stycznia 2018 r. W tym czasie odbyło się dwadzieścia posiedzeń, w tym jedno o charakterze organizacyjnym i dwa nadzwyczajne. Do udziału w posiedzeniach, w zależności od omawianej tematyki, zapraszano także merytorycznych pracowników WUG i OUG, niebędących członkami Zespołu. Czterokrotnie, w trakcie posiedzeń, wyniki swoich prac prezentowali zaproszeni przedstawiciele wykonawców zadań/projektów.

Ostateczne wyniki prac Zespołu dokumentowane były w raportach (odrębnych dla każdego zadania/projektu), które były na bieżąco przekazywane Prezesowi oraz Wiceprezesom WUG. Raporty, początkowo były także przesyłane do Zespołu zajmującego się wdrożeniem produktów zadań badawczych i projektów, zrealizowanych w ramach strategicznego projektu, działającego przy Ministrze Gospodarki, a następnie - po likwidacji tego Zespołu - do Departamentu Górnictwa w Ministerstwie Energii.

W zakresie podjętych rozstrzygnięć, Zespół:

- w 19 przypadkach uznał, iż określone rozwiązanie powinno zostać wprowadzone do obowiązujących przepisów;
- 29 razy wyrażał stanowisko, iż dane rozwiązanie należy wdrażać jako tzw. dobrą praktykę lub wytyczne, bądź instrukcje właściwego postępowania;
- 33 opracowania wskazał jako materiał szkoleniowy, informacyjny, naukowy, techniczny lub o charakterze poglądowym - do wykorzystania w zakładach górniczych;
- w stosunku do 5 propozycji wyraził ocenę negatywną.

2.14. Stosowanie przez nadzór górniczy przyrządów pomiarowych

WUG zrealizował dotychczas 5 zadań związanych z doposażeniem organów nadzoru górniczego w sprzęt służący do monitorowania eksploatacji kopalni, które były prowadzone w ramach Programu Priorytetowego pt.: „*Program dla przedsięwzięć zmierzających do zmniejszenia uciążliwości wynikających z wydobywania kopalni i ich wzbogacania oraz ograniczenia negatywnego oddziaływania na środowisko procesów likwidacji zakładów górniczych oraz prac badawczych dla rozpoznania zasobów wód zaliczanych do kopalni*”. W ramach tego programu, przy współpracy z NFOŚiGW, zakupiono przyrządy kontrolno-pomiarowe oraz licencje oprogramowania wspomagającego pracę tych urządzeń, przekazane następnie do użytkowania przez pracowników inspekcyjno-technicznych organów nadzoru górniczego. W celu zapewnienia właściwego stosowania przyrządów opracowano i wdrożono „*Zasady wykorzystania przyrządów kontrolno-pomiarowych zakupionych ze środków NFOŚiGW w Warszawie*”.

Przyrządami zakupionymi w 2017 r. wykonano ogółem 882 pomiary i badania, stwierdzając 246 nieprawidłowości (tabela 10). Przyrządy te pozwoliły na identyfikację i zapobieganie zagrożeniom dla środowiska w obszarach: nielegalnej eksploatacji, naruszenia warunków eksploatacji (wysokość skarp i zboczy w wyrobiskach odkrywkowych). Umożliwiły także poprawę bezpieczeństwa pracy, poprzez kontrolę parametrów aerologicznych panujących w podziemnych wyrobiskach górniczych, a także parametrów pracy maszyn i urządzeń mogących doprowadzić do awarii i katastrof mających skutek dla powierzchni i pozostałych elementów środowiska.

Tabela 10. Wykorzystanie w 2017 r. monitorowanych przyrządów pomiarowych, zakupionych ze środków NFOŚiGW przez urzędy górnicze

Urząd górniczy	Liczba monitorowanych przyrządów	Liczba pomiarów	Ilość nieprawidłowości
OUG w Gdańsku	1	74	71
OUG w Gliwicach	6	114	2
OUG w Katowicach	7	190	7
OUG w Kielcach	2	66	16
OUG w Krakowie	2	32	9
OUG w Krośnie	1	19	14
OUG w Lublinie	1	66	15
OUG w Poznaniu	2	99	52
OUG w Rybniku	3	24	2
OUG w Warszawie	1	76	52
OUG we Wrocławiu	3	21	5
SUG	4	47	3
WUG	8	54	0
Razem	41	882	248

2.15. Działalność związana z ustaleniem opłaty podwyższonej w związku z prowadzeniem nielegalnej eksploatacji

Zgodnie z art. 140 ust. 1 i 2 pkt. 2 Pgg, organy nadzoru górniczego są właściwe do ustalania opłaty podwyższonej w przypadku działalności wykonywanej bez wymaganej koncesji albo bez zatwierdzonego albo bez podlegającego zgłoszeniu projektu robót geologicznych, w zakresie niezastrzeżonym dla ministra właściwego do spraw środowiska.

Ponadto, organy nadzoru górniczego ustalają opłatę podwyższoną w przypadku naruszenia wymagań określonych w art. 4 ust. 1 i 2 Pgg, od których zależy możliwość wydobywania bez koncesji piasków i żwirów, przeznaczonych dla zaspokojenia potrzeb własnych osoby fizycznej, z nieruchomości stanowiących przedmiot jej prawa własności (użytkowania wieczystego), bez prawa rozporządzania wydobytą kopalinią, jeżeli jednocześnie wydobywanie jest wykonywane bez użycia środków strzałowych, nie większe niż 10 m³ w roku kalendarzowym oraz nie narusza przeznaczenia nieruchomości.

W tabelach 11 i 12 przedstawiono dane dotyczące postępowań prowadzonych w 2017 r. w I i II instancji przez organy nadzoru górniczego w sprawach o ustalenie opłat podwyższonych (stan na 31 grudnia 2017 r.).

Tabela 11. Postępowania w sprawach ustalania opłat podwyższonych prowadzone w 2017 r. w I instancji

Urząd górniczy	Zgłoszenia	Zawiadomienia o wszczęciu	Decyzje umarzające	Decyzje ustalające opłatę podwyższoną	Ustalone opłaty podwyższone ogółem (zł)
OUG w Gdańsku	36	46	32	25	15 182 794,20
OUG w Gliwicach	22	12	4	7	609 233,90
OUG w Katowicach	6	3	0	2	950 214,00
OUG w Kielcach	43	27	17	12	6 777 030,64
OUG w Krakowie	21	9	6	9	843 784,05
OUG w Krośnie	16	10	13	14	1 283 566,00
OUG w Lublinie	33	11	7	13	135 252,80
OUG w Poznaniu	49	25	5	22	608 335,90
OUG w Rybniku	2	2	1	2	992 643,00
OUG w Warszawie	71	39	11	16	879 487,00
OUG we Wrocławiu	21	6	5	5	93 556,00
Razem	320	190	101	127	28 355 897,49

W 2017 r. dokonano 320 zgłoszeń o wykonywaniu działalności podlegającej opłacie podwyższonej, z czego 292 pochodziły z tzw. źródeł zewnętrznych, a 28 stanowiło informację własną, pozyskaną przez pracowników OUG.

W przedmiotowym okresie dyrektorzy OUG skierowali do 264 stron 190 zawiadomień o wszczęciu postępowań w sprawach ustalania opłat podwyższonych. Wydano 101 decyzji umarzających w całości lub w części postępowania wobec 133 stron oraz 127 decyzji ustalających 137 stronom opłaty podwyższone na łączną kwotę 28 355 897,49 zł.

Tabela 12. Postępowania z odwołań od decyzji I instancji ustalających opłaty podwyższone, które wpłynęły do II instancji w 2017 r.

Urząd górniczy	Liczba zaskarżonych decyzji	Opłaty ustalone zaskarżonymi decyzjami (zł)	Decyzje umarzające postępowanie odwoławcze	Decyzje utrzymujące w mocy	Decyzje uchylające i przekazujące do ponownego rozpatrzenia	Decyzje uchylające i ustalające opłatę podwyższoną	Decyzje uchylające i umarzające postępowanie pierwszej instancji	Skargi na decyzje do WSA
OUG w Gdańsku	15	15 454 740,00	–	6	1	–	1	3
OUG w Gliwicach	4	599 596,06	–	–	3	1	–	–
OUG w Katowicach	3*	1 540 793,00*	–	2	1	–	–	2
OUG w Kielcach	5	6 730 574,64	–	2	–	–	–	1
OUG w Krakowie	3	709 652,00	–	3	–	1	–	2
OUG w Krośnie	15	2 407 446,00	1	5	6	–	1	4
OUG w Lublinie	1	101 755,20	–	–	1	–	–	–
OUG w Poznaniu	13	580 604,15	–	7	1	2	–	4
OUG w Rybniku	2	992 643,00	–	2	–	–	–	1
OUG w Warszawie	5	129 201,00	–	3	1	1	–	1
OUG we Wrocławiu	1	68 920,00	–	–	1	–	–	–
Razem	67	29 315 925,05	1	30	15	4	2	18

* od 1 decyzji dwukrotnie wniesiono odwołanie

W 2017 r. do Prezesa WUG wpłynęło 67 odwołań od decyzji ustalających opłaty podwyższone.

W wyniku rozpatrzenia przedmiotowych odwołań, Prezes WUG wydał 52 decyzje, w tym: 30 utrzymujących w mocy decyzje organów I instancji ustalające opłaty podwyższone na łączną kwotę: 4 632 439,59 zł, 15 decyzji uchylających decyzje organów I instancji i przekazujących sprawy do ponownego rozpatrzenia tym organom, 4 decyzje uchylające decyzje organów I instancji i ustalające opłaty podwyższone na łączną kwotę 446 041,40 zł, 2 decyzje uchylające decyzje organów I instancji i umarzające postępowania pierwszej instancji oraz 1 decyzję umarzającą postępowanie odwoławcze, w związku z cofnięciem odwołania. W kwestii dwóch odwołań od decyzji ustalających opłaty podwyższone Prezes WUG stwierdził ich niedopuszczalność. Do dnia 31 grudnia 2017 r. za pośrednictwem Prezesa WUG wniesiono 18 skarg do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gliwicach na powyższe decyzje Prezesa WUG utrzymujące w mocy decyzje organów I instancji ustalające opłaty podwyższone bądź uchylające decyzje organów I instancji i ustalające opłatę podwyższoną, z których Sąd rozpatrzył w tym terminie 3, wydając 2 wyroki oddalające skargi i 1 wyrok uchylający zaskarżoną decyzję. W 3 sprawach Sąd wydał postanowienie o odrzuceniu skargi.

3. Działalność kontrolna Wyższego Urzędu Górniczego w jednostkach podległych oraz kontrola wewnętrzna

Działalność kontrolna WUG w jednostkach podległych, realizowana była przez Biuro Kontroli i Audytu Wewnętrznego w oparciu o zatwierdzony przez Prezesa WUG „Plan kontroli okręgowych urzędów górniczych i SUG w 2017 r.” W dniu 20 lipca 2017 r. Prezes WUG powołał Samodzielne Stanowisko ds. Kontroli, które przejęło obowiązki Biura Kontroli i Audytu Wewnętrznego.

Zasady działalności kontrolnej oparto o wymogi wynikające z ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej oraz Standardy kontroli w administracji rządowej, zatwierdzone przez Szefa Kancelarii Prezesa Rady Ministrów w dniu 10 lutego 2012 r., (nowelizacja z dnia 31 sierpnia 2017 r.), jak również akty wewnętrzne Prezesa WUG.

W 2017 przeprowadzono siedem kontroli planowanych w jednostkach podległych i nadzorowanych, a mianowicie w :

- OUG w Rybniku;
- OUG w Kielcach;
- OUG w Gdańsku;
- OUG w Krośnie;
- OUG w Lublinie;
- OUG w Poznaniu;
- OUG w Krakowie.

W związku z wynikami kontroli, Prezes WUG kierował do dyrektorów kontrolowanych urzędów wystąpienia pokontrolne, zawierające ocenę działalności oraz wnioski i zalecenia.

W odpowiedzi Dyrektorzy urzędów pisemnie informowali Prezesa WUG o podjętych działaniach w kierowanych przez siebie urzędach w celu poprawy ich funkcjonowania.

Kontrola wewnętrzna w Wyższym Urzędzie Górniczym.

W ramach realizacji „Planu kontroli komórek Wyższego Urzędu Górniczego w 2017 r.” Samodzielne Stanowisko do spraw Kontroli w listopadzie 2017 r. przeprowadziło kontrolę w Departamencie Prawnym. W związku z wynikami kontroli, Prezes Wyższego Urzędu Górniczego skierował do Dyrektora Departamentu Prawnego wystąpienie pokontrolne, zawierające ocenę działalności oraz wnioski i zalecenia. Dyrektor Departamentu Prawnego powiadomił Prezesa WUG o podjętych działaniach w związku z wynikami kontroli.

4. Rozpatrywanie skarg i wniosków

W 2017 roku do Prezesa WUG w Katowicach wpłynęło dziewięć skarg i nie wpłynął żaden wniosek. Osiem skarg dotyczyło działalności OUG, a jedna dotyczyła pracy pracownika WUG. Siedem skarg zostało załatwionych a w dwóch przypadkach, zgodnie z ustawą z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeksu postępowania administracyjnego, termin rozstrzygnięcia został wydłużony do roku 2018.

W zakresie podjętych rozstrzygnięć, z ogólnej liczby siedmiu rozpatrzonych spraw, zasadność skargi stwierdzono w jednym przypadku i w jednym przypadku uznano skargę za częściowo zasadną. Pozostałe uznano za bezzasadne.

Skargi i wnioski załatwione przez OUG i SUG

W 2017 r. w OUG i SUG, zostało zarejestrowanych pięć skarg i wniosków dotyczących pracy urzędu lub ich pracowników. W zakresie skarg, dotyczących działalności organów nadzoru górniczego lub jego pracowników, przyczyny ich wniesienia dotyczyły, w większości przypadków, domniemania skarżących o nierzetelnym lub nieskutecznym wykonaniu czynności kontrolnych przez pracowników urzędów górniczych w zakładach górniczych lub opieszałości w rozpatrywaniu spraw wniesionych do urzędu.

Oprócz skarg i wniosków na działalność pracy urzędów lub ich pracowników, do wszystkich urzędów wpływały informacje (tzw. Interwencje i listy) o nieprawidłowościach w działalności przedsiębiorców oraz innych podmiotów lub jednostek podlegająca nadzorowi i kontroli organów nadzoru górniczego. Zbiorcze zestawienie liczby skarg i interwencji na działalność przedsiębiorców przedstawiono w tabeli 13.

Tabela 13. Liczba skarg i wniosków na działalność przedsiębiorców, które wpłynęły do WUG, OUG i SUG w 2017 r.

Urząd górniczy	Skargi i wnioski za 2017 r.	Interwencje i listy
OUG w Gliwicach	0	7
OUG w Katowicach	0	9
OUG w Rybniku	0	15
OUG w Lublinie	0	16
OUG we Wrocławiu	0	29
OUG w Kielcach	0	24
OUG w Krakowie	0	11
OUG w Krośnie	2	4
OUG w Poznaniu	3	31
OUG w Gdańsku	0	24
OUG w Warszawie	0	5
SUG	0	4
WUG	9	8
Razem	14	187

5. Reprezentowanie Skarbu Państwa w sprawach roszczeń z tytułu szkód wywołanych ruchem zakładu górniczego

Zgodnie z art. 146 ust. 4 Pgg w razie braku przedsiębiorcy odpowiedzialnego za szkodę związaną z działalnością górniczą albo jego następcy prawnego roszczenia o naprawę szkody przysługują przeciwko Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez właściwy miejscowo organ nadzoru górniczego. Do dnia 31 grudnia 2017 r. do dyrektorów okręgowych urzędów górniczych, będących reprezentantami Skarbu Państwa w sprawach o roszczenia z art. 146 ust. 4 Pgg, wpłynęły 4 sprawy o naprawę szkód spowodowanych ruchem zakładu górniczego.

We wszystkich przypadkach dyrektorzy OUG, wyjaśniając kwestie odpowiedzialności Skarbu Państwa, odmówili zawarcia ugody. Przed sądem powszechnym toczy się jedna sprawa z udziałem Prokuratury Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej - zastępującej dyrektora OUG.

6. Działalność legislacyjna

Prezes WUG brał udział w opiniowaniu 45 projektów aktów normatywnych, co odbywało się dwutorowo:

- stanowisko Prezesa WUG przedstawiane było bezpośrednio organowi występującemu z inicjatywą prawodawczą lub Ministrowi Energii;
- przedstawiane było stanowisko WUG w sprawach projektów, które zostały otrzymane za pośrednictwem Ministra Energii albo zostały poddane analizie z inicjatywy WUG.

W przypadku niektórych projektów aktów normatywnych przedstawiciele Prezesa WUG brali również aktywny udział w kolejnych etapach prac nad tymi projektami, tzn. w uzgodnieniach roboczych, w uzgodnieniach międzyresortowych, w tym w konferencjach uzgodnieniowych, posiedzeniach komisji prawniczych, Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego, zespołów oraz (w przypadku ustaw) w pracach parlamentarnych.

Dotyczyło to projektów:

- ustawy - Prawo przedsiębiorców;
- ustawy - Przepisy wprowadzające ustawę Prawo przedsiębiorców oraz niektóre inne ustawy z pakietu „Konstytucja dla Biznesu”;
- rozporządzenia Ministra Energii w sprawie minimalnej zawartości sprawozdania z realizacji planu ruchu zakładu górniczego;
- rozporządzenia Ministra Energii w sprawie szczegółowego zakresu polityki korporacyjnej w zakresie zapobiegania niebezpiecznym zdarzeniom oraz wypadkom;
- zmian do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 29 stycznia 2013 r. w sprawie zagrożeń naturalnych w zakładach górniczych;
- zmian do rozporządzenia Ministra Energii z dnia 23 listopada 2016 r. w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących prowadzenia ruchu podziemnych zakładów górniczych;
- ustawy o zarządzie sukcesyjnym przedsiębiorstwem osoby fizycznej;
- ustawy o zmianie ustawy – Prawo geologiczne i górnicze oraz niektórych innych ustaw (druk nr 1480);
- ustawy o zmianie ustawy - Prawo atomowe oraz ustawy o ochronie przeciwpożarowej.

Ponadto, w roku 2017, Prezes WUG, na podstawie upoważnienia udzielonego przez Ministra Energii prowadził kolejne etapy procesu legislacyjnego dotyczące projektów:

- rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie wyrobów dopuszczanych do stosowania w zakładach górniczych (RD26);
- rozporządzenia Ministra Energii w sprawie minimalnej zawartości sprawozdania z realizacji planu ruchu zakładu górniczego (67.1.17);
- rozporządzenia Ministra Energii w sprawie szczegółowego zakresu polityki korporacyjnej (68.1.17).

7. Współpraca z instytucjami publicznymi i przedsiębiorstwami

W ramach zawartego w 2014 roku porozumienia o współpracy pomiędzy Prezesem WUG a Głównym Inspektorem Ochrony Środowiska, dyrektorzy OUG kontynuowali współpracę z właściwymi miejscowo wojewódzkimi inspektorami ochrony środowiska, w ramach której w 2017 r. zorganizowano 7 spotkań tych organów.

Jedną z podstawowych form współpracy organów nadzoru górniczego, organów samorządu terytorialnego i przedsiębiorców górniczych jest działalność zespołów porozumiewawczych do spraw oceny i koordynacji eksploatacji górniczej pod terenami miast i gmin. W trakcie posiedzeń zespołów porozumiewawczych omawiane są zagadnienia związane z ochroną powierzchni, obiektów budowlanych i infrastruktury technicznej przed skutkami eksploatacji górniczej i związanymi z nią wstrząsami górotworu. Uczestnicy spotkań referują stan realizacji napraw szkód spowodowanych ruchem zakładu górniczego w odniesieniu do obiektów budowlanych, cieków wodnych, kanalizacji, ciągów komunikacyjnych i obiektów inżynierskich. Prezentują też prognozy wpływów planowanej eksploatacji górniczej.

Łącznie powołanych zostało 18 zespołów porozumiewawczych do spraw oceny lub koordynacji eksploatacji górniczej. W tej liczbie, w 2017 r. działalność rozpoczęły dwa zespoły: dla miasta Mysłowice oraz dla gmin Goczałkowice-Zdrój, Bestwina, Czechowice-Dziedzice, Pszczyna, Miedźna i Wilamowice. W 2017 r. dyrektorzy OUG zwołali dla obszarów konfliktowych 25 posiedzeń 14 zespołów porozumiewawczych.

Dwa spośród istniejących zespołów nie obradowały: Zespół Porozumiewawczy dla koordynacji działalności górniczej i budowy autostrady A-1 na odcinku od węzła „Sośnica” do węzła „Bełk” oraz Zespół Porozumiewawczy dla koordynacji działalności w rejonie oddziaływania wpływów eksploatacji kopalni „Borynia” i kopalni „Jas-Mos” na płatną autostradę A-1 na odcinku od węzła „Świerklany” do granicy państwa w Gorzyczkach.

Ponadto, w 2017 r., odbyło się spotkanie Dyrektora OUG we Wrocławiu z KGHM Polska Miedź S.A., dotyczące wpływu eksploatacji górniczej KGHM O/ZG „Lubin” na obiekty chronione filarem miasta Lubina i KGHM O/ZG „Rudna” na obiekty chronione filarem miasta Polkowice, sposobu eliminowania szkód górniczych i działań mających na celu ich zminimalizowanie w okresie, w którym nie zwoływano zespołów porozumiewawczych ds. koordynacji ochrony powierzchni miast Lubin i Polkowice.

W 2017 r., na wniosek Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska, zaopiniowano 3 wnioski organizacji w sprawie uzyskania rejestracji w systemie EMAS.

W 2017 roku WUG kontynuował rozpoczętą w 2009 roku współpracę z Zakładem Ubezpieczeń Społecznych w zakresie działań prewencyjnych, zmierzających do ograniczenia ryzyka zaistnienia wypadków i niebezpiecznych zdarzeń związanych z zagrożeniami występującymi w górnictwie, szczególnie w górnictwie podziemnym. W ramach tej współpracy w 2017 roku WUG przeprowadził jednodniowe seminaria dla kadry podziemnych zakładów górniczych.

Ponadto, w tych samych ramach, w roku 2017 został opracowany i wykonany film szkoleniowy dotyczący przyczyn i okoliczności katastrof górniczych w kopalniach węgla kamiennego.

W roku 2017 Wyższy Urząd Górniczy wspólnie z Fundacją „Bezpieczne Górnictwo im. prof. Wacława Cybulskiego” zrealizował przedsięwzięcia propagujące dobre praktyki oraz nowoczesne i bezpieczne górnictwo, a także przyznał wyróżnienia za wzorowe postawy górników w sytuacjach zagrożenia życia. Wydarzeniami tymi były:

- konkurs dla dziennikarzy „Karbonka”;
- 22 edycja Konkursu Bezpieczna Kopalnia;
- otwarty Konkurs Fotograficzny „Na morzu i na lądzie - nowoczesne oblicza górnictwa”;
- przyznanie honorowych dyplomów „Dzielny górnik” dla inżynierów górniczych z kopalni Rydułtowy, którzy wyłowili z Wełtawy tonącego czeskiego aktora.

Ważnym wydarzeniem w roku 2017 było również nadanie imienia Jana Szczerbińskiego (Wiceprezesa WUG w latach 1996 - 2008) funkcjonującej przy Wyższym Urzędzie Górniczym Izbie Tradycji i zamontowanie w niej pamiątkowej tablicy. Uroczystość odbyła się 11 grudnia i była ważnym elementem obchodów 95 rocznicy powołania nadzoru górniczego w Polsce.

WUG przy współudziale Zarządu Głównego Stowarzyszenia Inżynierów i Techników Górnictwa oraz Głównego Instytutu Górnictwa w Katowicach zorganizował XIX Konferencję pt.: „Problemy Bezpieczeństwa i Ochrony Zdrowia w Górnictwie”, która odbyła się w dniach: 4 i 5 kwietnia 2017 roku, w Szczyrku. Konferencja stanowiła kontynuację cyklu spotkań na temat działań podejmowanych dla poprawy stanu bezpieczeństwa pracy osób zatrudnionych w zakładach górniczych. Celem konferencji było intensyfikowanie działań zmierzających do poprawy stanu bezpieczeństwa, zmniejszenia uciążliwości pracy i zwalczania czynników szkodliwych dla zdrowia osób zatrudnionych w zakładach górniczych: podziemnych, odkrywkowych i otworowych.

8. Współpraca z zagranicą

W 2017 r. w ramach współpracy z zagranicznymi jednostkami nadzoru górniczego, jednostkami badawczymi i uniwersyteckimi oraz instytucjami Unii Europejskiej 32 pracowników urzędów górniczych (jeden pięciokrotnie, troje czterokrotnie, sześćdziesięciu trzykrotnie, czworo dwukrotnie i osiemnaścioro jednokrotnie) odbyło 28 podróży służbowych do 13 krajów: Belgii, Chorwacji, Czech, Finlandii, Hiszpanii, Irlandii, Luksemburga, Niemiec, Słowacji, Szwajcarii, Turcji, Wielkiej Brytanii i Włoch. Pracownicy WUG i OUG uczestniczyli w międzynarodowych konferencjach, podczas których brali udział w obradach oraz odbywali spotkania i prowadzili rozmowy z przedstawicielami administracji rządowej, organizacji międzynarodowych, świata nauki i przemysłu. Brali również udział w posiedzeniach grup roboczych działających przy Komisji Europejskiej.

Najważniejsze zagadnienia, z jakimi zapoznali się podczas podróży, to:

- nowości techniczne i technologiczne z różnych dziedzin górnictwa;
- wnioski wyciągnięte z największych katastrof w górnictwie;
- działalność prewencyjna w zakresie bhp w przemyśle wydobywczym;
- polityka surowcowa i jej wpływ na przemysł wydobywczy;
- zagadnienia związane z implementacją dyrektyw unijnych w zakresie ochrony środowiska, nadzoru rynku oraz bezpieczeństwa i higieny pracy.

W 2017 r. pracownicy urzędów górniczych uczestniczyli w 4 konferencjach poza granicami kraju. Były to:

- 23 spotkanie szefów europejskich urzędów górniczych, Bratysława (Słowacja) - podczas którego m.in. wygłoszono referat „Metan jako kopalina towarzysząca i jego rola w polskim górnictwie węgla kamiennego”. Głównym tematem dwudniowej konferencji była polityka surowcowa i jej wpływ na wydobycie kopalin ze złóż. Delegaci podkreślali ogromną rolę krajowej polityki surowcowej i konieczność traktowania jej jako instrumentu ochrony złóż kopalin poszczególnych państw, a także jako podstawę promowania działalności górniczej oraz jej akceptacji społecznej;
- konferencja inauguracyjna projektu „Życie z górnictwem” (MineLife), Görlitz (Niemcy) - podczas której wygłoszono trzy referaty: „Strategia Działania Urzędów Górniczych w Polsce oraz zakres współpracy organów nadzoru górniczego na terenach przygranicznych”, „Prezentacja idei powstania projektu MineLife”, „Zespoły porozumiewawcze jako narzędzie zarządzania konfliktami na terenach górniczych”;
- 4. Sympozjum ATEX Bezpieczeństwo w Atmosferach Zagrożonych Wybuchem, Zonguldak (Turcja) - podczas którego wygłoszono referat „Bezpieczeństwo w polskim przemyśle wydobywczym”;
- 2. Doroczna Konferencja MIN-GUIDE, Bruksela (Belgia) - tematem spotkania była polityka sprzyjająca innowacjom w procesie produkcji surowców, tj. w czasie poszukiwania i wydobywania kopalin, na etapie ich przeróbki, w procesie gospodarowania odpadami wydobywczymi oraz na etapie zamykania zakładów górniczych.

W 2017 r. odbyło się także spotkanie Prezesa Wyższego Urzędu Górniczego Adama Mirka i Prezesa Czeskiego Urzędu Górniczego Martina Štemberki. Podczas obrad strony wymieniły się doświadczeniami w zakresie regulacji prawnych obu krajów dotyczących bezpieczeństwa i ochrony zdrowia w ruchu podziemnych zakładów górniczych.

Rozmawiano także na temat skuteczności instrumentów prawnych, w jakie wyposażone są polskie i czeskie organy nadzoru górniczego. Wymiernym skutkiem tego spotkania była wizyta pracowników Departamentu Górnictwa WUG i pracowników PGG S.A. w celu zapoznania się i zastosowania w KWK „Murcki-Staszic” systemu lokalizacji załogi w strefach szczególnego zagrożenia tąpnięciami.

W 2017 r. pracownicy urzędów górniczych wzięli udział w pracach następujących grup i komitetów działających przy Komisji Europejskiej:

- grupa Współpracy Administracyjnej ATEX ADCO dla dyrektywy 2014/34/UEw sprawie harmonizacji ustawodawstw państw członkowskich odnoszących się do urządzeń i systemów ochronnych przeznaczonych do użytku w atmosferze potencjalnie wybuchowej - 2 posiedzenia;
- warsztaty na temat stanu implementacji dyrektywy 2006/21/WE w sprawie gospodarowania odpadami pochodzącymi z przemysłu wydobywczego oraz zmieniającej dyrektywę 2004/35/WE - 1 spotkanie;
- grupa Współpracy Administracyjnej MD ADCO dla dyrektywy 2006/42/WE w sprawie maszyn, zmieniającej dyrektywę 95/16/WE - 2 posiedzenia;
- stała Grupa Robocza ds. Górnictwa i Innych Gałęzi Przemysłu Wydobywczego Komitetu Doradczego ds. Bezpieczeństwa, Higieny i Ochrony Zdrowia w Miejscu Pracy (ACSH) Komisji Europejskiej - 2 posiedzenia;
- grupa Współpracy Administracyjnej ADCO dla dyrektywy 2014/28/UE w sprawie harmonizacji ustawodawstw państw członkowskich odnoszących się do udostępniania na rynku i kontroli materiałów wybuchowych przeznaczonych do użytku cywilnego - 1 posiedzenie;
- Techniczna Grupa Robocza ds. BREF (dokumentów referencyjnych dotyczących najlepszych dostępnych technik) - 1 posiedzenie.

Przedstawiciele WUG uczestniczyli ponadto we wspólnym posiedzeniu Stałego zespołu roboczego ds. szkód górniczych oraz Stałego zespołu roboczego ds. górnictwo-geologicznych działających w ramach Dwustronnej Międzyrządowej Komisji ds. Współpracy przy Eksploatacji Złóż Węgla Kamiennego w Rejonie Wspólnej Czesko-Polskiej Granicy Państwowej. Przedstawiciel WUG uczestniczył także w dwóch posiedzeniach Stałego zespołu roboczego ds. szkód górniczych działającego w ramach tej Komisji.

W trakcie spotkań rozmawiano m.in. o prowadzonej i projektowanej eksploatacji górniczej w rejonie granicy polsko-czeskiej w kontekście jej ewentualnego oddziaływania na powierzchnię w polskich gminach.

W 2017 r. rozpoczęła się realizacja projektu „Życie z górnictwem” (MineLife), którego partnerami są WUG i OUG we Wrocławiu, Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego oraz Saksoński Urząd Górniczy. Celem wspólnego transgranicznego projektu jest intensyfikacja instytucjonalnej i partnerskiej współpracy pomiędzy instytucjami górniczymi, jak również pomiędzy tymi instytucjami i obywatelami na terenie pogranicza dolnośląsko-saksońskiego.

Projekt „Życie z górnictwem” (MineLife) współfinansowany jest przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Współpracy INTERREG Polska - Saksonia 2014 - 2020. W 2017 r. odbyło się 6 wydarzeń projektowych: 2 spotkania ewaluacyjne (jedno w Polsce i jedno w Niemczech), 3 wyjazdy studyjne (2 w Polsce i 1 w Niemczech) oraz konferencja inauguracyjna projektu (w Niemczech).

W 2017 r. w WUG miały miejsce spotkania z przedstawicielami jednostki badawczej z Chin oraz nadzoru górniczego z Kosowa. Goście zapoznali się z funkcjonowaniem polskiego nadzoru górniczego, jego strukturą organizacyjną, kompetencjami i podstawami prawnymi działalności. Podczas spotkań dyskutowano również nad kierunkami dalszej współpracy między instytucjami nadzoru górniczego.

9. Działalność informacyjna i wydawnicza

W 2017 roku wydano 12 numerów miesięcznika „Bezpieczeństwo Pracy i Ochrona Środowiska w Górnictwie”. Opublikowano w nich 60 artykułów i komunikatów, w tym 37 artykułów i 2 komunikaty recenzowane oraz 13 artykułów i 8 komunikatów bezrecenzji. Jedną trzecią z nich stanowiły prace poświęcone innym niż podziemne gałęziom górnictwa. Spośród artykułów recenzowanych w 15 z nich autorami lub współautorami byli pracownicy urzędów górniczych. Tak, jak w latach poprzednich miesięcznik składał się z trzech części. Część pierwsza podstawowa - zawierała artykuły o charakterze naukowym i technicznym. Część drugą zajmowały stałe rubryki, opisy wypadków, normalizacja, kronika, przegląd aktów normatywnych, wiadomości ze świata, a także zestawienie dopuszczeń Prezesa WUG do stosowania w zakładach górniczych maszyn i urządzeń oraz materiałów i sprzętu strzałowego. Trzecia część miesięcznika dotyczyła historii oraz współczesności górnictwa.

W 2017 r. nakład miesięcznika wynosił 500 egzemplarzy. W ramach prenumeraty rozprowadzono 224 egz. miesięcznika, a 47 egz. rozdysponowano w Wyższym Urzędzie Górniczym, okręgowych urzędach górniczych i SUG. Ponadto, pismo wysyłano do 17 zagranicznych urzędów górniczych, pracowników naukowych (w tym członków Rady Programowej) oraz do bibliotek, muzeów, central związkowych, administracji państwowej, władz Województwa Śląskiego, Państwowej Inspekcji Pracy, Centralnej Stacji Ratownictwa Górniczego, Górniczej Izby Przemysłowo Handlowej, spółek wydawniczych współpracujących z miesięcznikiem oraz autorów publikacji. Wysyłka krajowa obejmowała średnio 80 bezpłatnych egzemplarzy miesięcznie.

10. Zatrudnienie i budżet

Zatrudnienie w urzędach górniczych

Według stanu na 31 grudnia 2017 r. w WUG zatrudnionych było 161 osób, w tym:

- 22 osoby na stanowiskach kierowniczych,
- 49 pracowników inspekcyjno-technicznych,
- 54 pracowników merytorycznych,
- 21 pracowników administracji,
- 5 kierowców,
- 10 pracowników obsługi i dyspozytorów.

W OUG i SUG według stanu na 31 grudnia 2017 r. zatrudnionych było 346 osób, w tym:

- 33 osoby kierownictwa,
- 221 pracowników inspekcyjno-technicznych,
- 48 pracowników merytorycznych,
- 27 pracowników administracji,
- 13 kierowców,
- 4 pracowników obsługi.

W 2017 r. do pracy w WUG przyjęto 14 osób, a w OUG i SUG - 24 osoby. W roku sprawozdawczym w urzędach górniczych rozwiązano stosunek pracy z 44 pracownikami, z tego w WUG z 16 pracownikami, a w pozostałych urzędach - z 28 pracownikami.

Budżet

W roku 2017 WUG stanowił część 60 budżetu państwa i był sklasyfikowany w:

- dziale 750 - Administracja publiczna, obejmującym:
 - rozdział 75001 - Urzędy naczelnych i centralnych organów administracji rządowej, tj. WUG;
 - rozdział 75007 - Jednostki terenowe podległe naczelnym i centralnym organom administracji rządowej, tj. OUG i SUG.

Wszystkie wydatki sklasyfikowane w wyżej wymienionych rozdziałach finansowane są wyłącznie z budżetu państwa. WUG jest tu jedynym dysponentem środków budżetowych.

Wykonanie budżetu w 2017 r. w zakresie dochodów i wydatków w wielkościach zbiorczych oraz w poszczególnych rozdziałach i paragrafach przedstawia poniższa tabela:

Tabela 15. Dochody budżetowe WUG w 2017 r. w tys. zł

Wyszczególnienie	Ustawa budżetowa na 2017 r.	Budżet po zmianach	Wykonanie 2017 r.	4 : 3 (%)
1	2	3	4	5
Część 60 budżetu państwa ogółem	1 087	1 087	773	71,1
Dział 750 Administracja publiczna	1 087	1 087	773	71,1

Dominującą pozycję w dochodach budżetowych (69,2%) stanowią opłaty egzaminacyjne wnoszone przez osoby ubiegające się o stwierdzenie kwalifikacji określonych w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z 2 sierpnia 2016 r. w sprawie kwalifikacji w zakresie górnictwa i ratownictwa górniczego (Dz. U. poz. 1229).

Jednostkowe opłaty egzaminacyjne (wraz z opłatą za wydanie świadectwa stwierdzającego kwalifikację) zgodnie z art. 66 Pgg wynosiły w 2017 r. 311,58 zł., co w sumie dało 535 2 tys. zł.

Wydatki budżetowe w części 60 budżetu państwa zostały poniesione w dziale 750 „Administracja publiczna”.

Tabela 16. Wydatki budżetowe WUG w 2017 r. w tys. zł

Wyszczególnienie	Ustawa budżetowa na 2017 r.	Budżet po zmianach	Wykonanie 2017 r.	4 : 3 (%)
1	2	3	4	5
Część 60 budżetu państwa ogółem	60 093	60 335	60 173	99,7
z tego:				
- świadczenia na rzecz osób fizycznych	45	307	305	99,3
- wydatki bieżące	59 098	59 068	58 977	99,8
- wydatki majątkowe	950	960	891	92,8

Do planowanych wydatków budżetowych WUG określonych w ustawie budżetowej na rok 2017, w wysokości 60 093 tys. zł, wprowadzono zmiany decyzjami centralnymi, co zwiększyło budżet WUG do wysokości 60 335 tys. zł.

Budżet w układzie zadaniowym

W 2017 roku WUG realizował wydatki według klasyfikacji budżetu zadaniowego:

- w ramach zadania 12.2 „Kształtowanie bioróżnorodności”, realizowano podzadanie 12.2.3 „Ochrona gleb i rekultywacja terenów zdegradowanych” na które przeznaczono w 2017 roku 158 tys. zł z planowanych 158 tys. zł;
- ramach zadania 12.4 „Gospodarka zasobami i strukturami geologicznymi”, realizowano podzadanie 12.4.2 „Nadzór i kontrola nad ruchem zakładów górniczych oraz zakładów wykonujących roboty geologiczne” na które przeznaczono w 2017 roku 60 015 tys. zł z planowanych 60 177 tys.

11. Mapy właściwości miejscowych OUG w Polsce

Mapa właściwości miejscowych OUG w woj. śląskim i opolskim

